

Vetenskapsområden

BEDÖMNING AV **TRE** HÖGSKOLOR

Vetenskapsområden

BEDÖMNING AV TRE HÖGSKOLOR

Högskoleverket 1998

Högskoleverket • Birger Jarlsgatan 43 • Box 7851, 103 99 Stockholm
tfn 08-453 70 00 • fax 08-453 70 50 • e-post hsv@hsv.se • www.hsv.se

Vetenskapsområden. Bedömning av tre högskolor

Producerad av Högskoleverket i oktober 1998

Högskoleverkets rapportserie 1998:27 R

ISSN 1400-948X

ISRN HSV-R--98/27--SE

Innehåll: Avdelningen för utvärdering och kvalitetsarbete

Grafisk form: Högskoleverkets informationsavdelning

Tryck: Printgraf, Stockholm, oktober 1998

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
Summary	7
Beslut	9
Skrivelse till regeringen	17
Missiv	23
Forskarutbildning vid mindre och medelstora högskolor	24
Uppdraget	24
Bedömningsgruppen	24
Sammanfattning	24
Utgångspunkter för bedömningen	26
Begreppet vetenskapsområde och rätten att examinera i forskarutbildningen	29
Bedömningsgruppens principiella syn	33
Beskrivning av de sökande högskolorna	37
<i>Högskolan i Karlskrona/Ronneby</i>	37
<i>Högskolan i Växjö</i>	39
<i>Högskolan i Örebro</i>	43
Bedömning av de sökande högskolorna	46
<i>Högskolan i Karlskrona/Ronneby</i>	46
<i>Högskolan i Växjö</i>	47
<i>Högskolan i Örebro</i>	49
Bedömningsgruppens ställningstagande	51

Sammanfattning

Under 1998 gjordes de första prövningarna av högskolor som sökt om att erhålla ett vetenskapsområde. Det finns enligt riksdagens beslut fyra olika vetenskapsområden: humanistiskt-samhällsvetenskapligt, tekniskt, naturvetenskapligt och medicinskt vetenskapsområde. När en högskola sökt hos Högskoleverket om att få erhålla ett vetenskapsområde tillsätter verket en bedömningsgrupp för att göra en kvalitetsbedömning av lärosätet. På grundval av denna rapport fattar sedan Högskoleverkets styrelse beslut i ärendet. Ett positivt beslut innebär bl a att högskolan ges rätt att utfärda doktorsexamen inom vetenskapsområdet.

I denna rapport redovisas prövningarna av Högskolan i Karlskrona/Ronneby för vetenskapsområdet teknik, Högskolan i Växjö och Högskolan i Örebro för vetenskapsområdet humaniora-samhällsvetenskap. Bedömningsgruppen konstaterade att de av riksdagen fastställda vetenskapsområdena omfattade mycket vida och heterogena forskningsfält. Bedömningsgruppen menade att detta krävde att ett lärosäte skulle ha en väl utformad struktur med flera starka profilmråden omfattande flera varandra stöttande ämnen och en strategi som främst syftar till fortsatt utveckling av profilmrådena. Enligt gruppen uppfyllde ingen av de sökande högskolorna detta krav. Följaktligen avstyrkte gruppen ansökningarna.

Bedömningsgruppen föreslog istället en ändring i författningen så att en högskola utifrån sin verksamhet skulle kunna definiera ett forskningsområde inom vilket man fick rätt att utfärda doktorsexamen. I enlighet med detta föreslog gruppen att Högskolan i Karlskrona/Ronneby skulle ges rätt att utfärda doktorsexamina inom det informationstekniska området, Högskolan i Växjö ges rätt att utfärda doktorsexamen inom ämnena sociologi, företagsekonomi och historia samt moderna språk jämte litteraturvetenskap och Högskolan i Örebro ges rätt att utfärda doktorsexamina inom ämnena psykologi, statsvetenskap, historia och litteraturvetenskap.

Högskoleverkets styrelse fann emellertid att de aktuella ärendena endast kunde tillstyrkas eller avstyrkas. Något författningsmässigt utrymme för att fatta beslut i enlighet med bedömningsgruppens förslag förelåg inte. Styrel-

sen fann att ansökningarna skulle bifallas. Styrelsen menade att bedömningsgruppen hade satt upp strängare regler än vad som angivits av riksdagen. Högskoleverkets styrelse menade att det var tillräckligt med ett väl sammanhållet ämnesområde, där olika ämnen inbördes stöttade varandra och därigenom gav en miljö som erbjöd forskarutbildning på en hög vetenskaplig nivå. I enlighet med detta fattade styrelsen beslut om att:

- vetenskapsområdet teknik skall finnas vid Högskolan i Karlskrona/Ronneby,
- vetenskapsområdet humaniora-samhällsvetenskap skall finnas vid Högskolan i Växjö.
- vetenskapsområdet humaniora-samhällsvetenskap skall finnas vid Högskolan i Örebro.

Summary

In 1998, the first assessments were made of institutions of higher education which had applied for the approval of an area of academic study. By decision of Parliament there are four different areas of academic study: the Humanities & Social Sciences, Technology, Science and Medicine. When an institution of higher education applies to the National Agency for Higher Education for the approval of an area of academic study, the Agency appoints an evaluation group to assess the academic quality of the institution. On the basis of the group's report the Board of the National Agency for Higher Education then takes a decision on the matter. Approval entails among other things that the institution of higher education is granted the right to award PhD degrees in the area of study in question.

This report presents the assessments of the University College of Karlskrona/Ronneby for the area of academic study of Technology and of the University College of Växjö and the University College of Örebro for the area of academic study of the Humanities & Social Sciences. The evaluation group noted that the areas of academic study determined by Parliament comprise very broad and heterogeneous fields of research. In the opinion of the evaluation group, this requires an institution of higher education to have a well-designed structure with a number of strong profile areas comprising several disciplines that mutually reinforce one another and a strategy whose principal thrust is the continued development of these profile areas. In the view of the group none of the institutions of higher education under assessment satisfied this requirement. Consequently the evaluation group was not able to recommend the approval of the applications.

The evaluation group proposed instead that a change should be made in the Ordinance permitting an institution of higher education to define an area of research on the basis of its activities within which area the right to award PhD degrees could be granted. In line with this proposal, the group recommended that the University College of Karlskrona/Ronneby should be granted the right to award PhD degrees in the area of Information Technology, that the University College of Växjö should be granted the right to award PhD degrees in the subjects of Sociology, Business Administration

and History, together with Modern Languages and Comparative Literature, and that the University College of Örebro should be granted the right to award PhD degrees in the subjects of Psychology, Political Science, History and Comparative Literature.

The Board of the National Agency for Higher Education concluded, however, that the matters under examination could only be either approved or rejected. There was no scope in the Ordinance for taking a decision in accordance with the proposal made by the evaluation group. The Board concluded that the applications should be approved. The Board considered that the evaluation group had drawn up stricter rules than had been specified by Parliament. The Board of the National Agency for Higher Education considered that it was sufficient to have a coherent subject area in which different subjects mutually reinforced one another thereby providing an environment offering research training at a high academic level. Consequently the Board decided to approve the establishment of:

- an area of academic study of Technology at the University College of Karlskrona/Ronneby.
- an area of academic study of the Humanities & Social Sciences at the University College of Växjö.
- an area of academic study of the Humanities & Social Sciences at the University College of Örebro.

Beslut

HÖGSKOLEVERKET

National Agency for Higher Education

Birger Jarlsgatan 43

Box 7851, SE-103 99 Stockholm

Tfn/Phone: +46 8 453 70 00

Fax: +46 8 453 70 50

Högskolan i Karlskrona/Ronneby
Högskolan i Växjö
Högskolan i Örebro

Utvärdering och kvalitetsarbete

Maivor Sjölund

Beslut

1998-06-24

Reg.nr 60-2951-97, 645-1046-98,
645-1045-98

Beslut om vetenskapsområden

Ansökningar har inkommit till Högskoleverket från Högskolan i Karlskrona/Ronneby om att få tekniskt vetenskapsområde (Regnr 60-2951-97) och från Högskolan i Växjö (Regnr 645-1046-98) respektive Högskolan i Örebro (Regnr 645-1045-98) om att få humanistiskt-samhällsvetenskapligt vetenskapsområde.

Högskoleverket har förordnat professor Madeleine Leijonhufvud att leda en bedömningsgrupp med professor Jan S Nilsson som vice ordförande. Till bedömningsgruppen har som experter för de enskilda ansökningarna knutits professor Daniel Jagner för området teknik vid Högskolan i Karlskrona/Ronneby och professorerna Gunnar Persson och Lars-Göran Stenelo för området humaniora-samhällsvetenskap vid högskolorna i Växjö och Örebro. Bedömningsgruppens sammansättning innebär att en stor erfarenhet från professursbedömningar och universitetsprövningar förts in i processen.

Bedömningsgruppens yttrande

Bedömningsgruppen redovisar i rapporten sin principiella syn på frågan om vetenskapsområde och rätten att anordna forskarutbildning och rätten att utfärda doktorexamen. Gruppens principiella syn grundas på erfarenheter förvärvade genom tidigare och nu föreliggande bedömningsarbete och medför att de politiskt beslutade kriterierna ställts mot de förutsättningar som finns vid lärosätena.

Bedömningsgruppen har tolkat föreliggande förarbeten och författningstexter så att rätten att utfärda doktorsexamen skall vara generell inom respektive vetenskapsområde. Ett sådant beslut kan fattas om en högskola uppnått tillräcklig bredd och specialisering inom grundutbildning och forskning inom ett antal näraliggande ämnen inom något av de fyra vetenskapsområdena. Forskningen behöver dock inte spänna över hela vetenskapsområdet.

Gruppen konstaterar att de av riksdagen fastställda vetenskapsområdena spänner över mycket vida och heterogena forskningsfält. Detta ställer stora krav på bredd och djup i forskningen vid ett lärosäte, även beaktat att forskningen inte behöver spänna över hela vetenskapsområdet. Ett minimikrav är då enligt bedömningsgruppen, att lärosätet har en väl utformad struktur med flera starka profilområden omfattande flera varandra stöttande ämnen och en strategi som främst syftar till fortsatt utveckling av profilområdena.

Enligt bedömningsgruppen uppfyller ingen av de nu sökande högskolorna detta krav. Följaktligen avstyrker gruppen ansökningarna från Högskolorna i Karlskrona/Ronneby, Växjö och Örebro om att få tekniskt respektive humanistiskt-samhällsvetenskapligt vetenskapsområde.

Bedömningsgruppen föreslår istället en ändring i författningen så att det blir möjligt att definiera ett forskningsområde utifrån den befintliga verksamheten vid en högskola. Ett sådant område skulle då även kunna ligga i skärningen mellan de av riksdagen fastställda områdena för resurstilldelning.

Bedömningsgruppens förslag innebär att en högskola kan få rätt att bedriva forskarutbildning och rätt att utfärda doktorsexamen i vissa ämnen eller grupper av ämnen. Gruppen menar att en sådan ordning skulle underlätta för de mindre och medelstora högskolorna att få rätt att utfärda doktorsexamen inom de ämnesområden där de kan erbjuda en god kvalitet och långsiktighet i verksamheten. Den skulle också befrämja profilering och mångfald.

Med en sådan lösning bör enligt bedömningsgruppen *Högskolan i Karlskrona/Ronneby* ges rätt att bedriva forskarutbildning och utfärda doktors-examina inom det informationstekniska området omfattande bl.a. data-

vetenskap, datateknik och telekommunikation inkluderande signalbehandling, *Högskolan i Växjö* ges rätt att bedriva forskarutbildning och utfärda doktorsexamen inom ämnena sociologi, företagsekonomi och historia samt moderna språk jämte litteraturvetenskap, *Högskolan i Örebro* ges rätt att bedriva forskarutbildning och utfärda doktorsexamina inom ämnena psykologi, statsvetenskap, historia och litteraturvetenskap.

Under förutsättning att påräknade resurstillskott används till att förstärka det samhällsvetenskapliga ämnesområdet och professursprogrammen fullföljs bör i ett nästa steg *högskolorna i Växjö och Örebro* kunna få rätt att bedriva forskarutbildning och utfärda doktorsexamen inom hela detta område.

Det författningsmässiga läget

Högskoleverket konstaterar inledningsvis, att det först från och med 1999-01-01 ska finnas de vetenskapsområden för forskarutbildningen som riksdagen bestämmer. Universiteten, även innefattande specialiserade lärosäten som KI och KTH, har generell rätt att utfärda doktorsexamen inom samtliga vetenskapsområden. På ansökan av en högskola som inte är universitet får Högskoleverket besluta att ett eller flera av vetenskapsområdena ska finnas vid den högskolan med tillhörande rätt att utfärda doktorsexamen inom detta eller dessa områden.

Fråga uppkommer då huruvida verket redan nu kan pröva de inkomna ansökningarna. Högskoleverket konstaterar därvid att en föreskrift om att en författning ska träda i kraft ett visst datum inte hindrar att man redan dessförinnan vidtar vissa administrativa åtgärder som behövs för att författningen ska kunna tillämpas i sin helhet från och med den dagen. Några övergångsbestämmelser behövs således inte. Det ligger i sakens natur, att för att något vetenskapsområde ska finnas vid en högskola som inte är universitet redan när den tillämpliga lagregeln träder i kraft 1999-01-01 måste beslut om detta föreligga i god tid innan detta datum. Högskoleverket anser sig således behörigt att pröva framställningarna från högskolorna. Verkets beslut kan naturligtvis inte ha någon rättsverkan före 1999-01-01.

Högskoleverkets principiella syn

Högskoleverket finner i likhet med bedömningsgruppen att den nu gällande författningen (högskolelagen 2 kap 5 §) innebär att ett lärosäte som får ett vetenskapsområde också ges generell rätt att inom detta utfärda doktors-examen.

Högskoleverket framförde i sitt yttrande till regeringen 1996 ”Kriterier för benämningen universitet” (Högskoleverkets rapportserie 1996:12 R) att den högskola som efter statsmakternas beslut fick rätt att inrätta fakultet skulle ges en generell rätt att utfärda doktorsexamen. En inskränkning av denna rätt till vissa inriktningar eller ämnen föreslogs således inte. Högskoleverket föreslog även att högskolorna skulle ges möjligheter att på lokalt initiativ avgränsa fakultetens eller fakulteternas vetenskapsområden.

Språkbruket var vid detta tillfälle trevande. Termer som ämnesområden, forskningsområden, vetenskapsområden, fakulteter och fakultetens vetenskapsområde användes parallellt. Med forskningspropositionen 1996/97:5 och budgetpropositionerna 1997 och 1998 har språkbruket tagit en fastare form. Vetenskapsområde har blivit lika med de fyra områden som riksdagen definierat för resurstilldelning, nämligen humanistiskt-samhällsvetenskapligt, medicinskt, naturvetenskapligt och tekniskt vetenskapsområde.

Högskoleverket anser, i likhet med bedömningsgruppen, att den utformning som systemet med vetenskapsområden fått delvis motverkar intentionerna med reformen. Systemet befrämjar inte mångvetenskap och samarbete mellan de olika vetenskapsområdena. Ett exempel är IT-området som inte enbart bör ligga inom vetenskapsområdet teknik, utan även kunna rymmas inom bl.a. beteendevetenskap och humaniora. Högskoleverket kommer därför att göra en framställan till regeringen om en komplettering i högskolelagen så att rätt att utfärda doktorsexamen kan ges för *grupper av ämnen*.

Med hänvisning till tidigare skrivelse till regeringen (1998-06-08, regnr 645-1428-98) beträffande Högskoleverkets uppgift att bedöma vetenskapsområden, föreslår verket en förändring i lagtexten så att regeringen blir beslutsinstans för dessa ärenden istället för Högskoleverket. Motivet är att skapa en beslutsordning där inrättande av en verksamhet och beslut om resurser till denna blir sammanhängande.

Högskoleverkets ställningstagande beträffande de nu aktuella ansökningarna

Med nuvarande författningstext som stöd kan Högskoleverket, för de nu föreliggande ansökningarna, tillstyrka eller avstyrka inrättande av de sökta vetenskapsområdena. Något utrymme i författningen, att idag fatta beslut i enlighet med bedömningsgruppens förslag, om att ge rätt att utfärda doktorsexamen i vissa ämnen eller ämnesområden, föreligger inte.

I sitt yttrande över universitetsprövningen den 2 april 1998 (reg nr 13-2848-97, 13-2849-97, 13-2850-97, 13-1868-97) konstaterade Höskoleverket att Höskolan i Växjö och Höskolan i Örebro borde ha goda möjligheter att kunna tilldelas vetenskapsområdet samhällsvetenskap/humaniora.

Den svåra avvägningen är att avgöra när forskningen vid en högskola har en sådan kvalitet och omfattning inom ett vetenskapsområde att forskarutbildning kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå. För de nu aktuella ansökningarna har bedömningsgruppen kommit till slutsatsen att verksamheterna inte har den kvalitet och omfattning som bör finnas inom ett vetenskapsområde. Höskoleverket tar givetvis denna bedömning på största allvar.

Höskoleverket anser emellertid att ansökningarna skall bifallas. Skälet är att Höskoleverket gör en något annorlunda tolkning av intentionen i proposition 1996/97:141, s. 52–55. Av denna framgår att en rätt till forskarutbildning ”bör kunna ges till en högskola som har uppnått tillräcklig bredd och specialisering inom grundutbildning och forskning inom ett antal näraliggande ämnen inom något av de fyra vetenskapsområdena. Forskningen vid högskolan behöver och kan naturligtvis inte spänna över hela vetenskapsområdet”.

Bedömningsgruppen har tolkat detta så att det krävs att ett lärosäte har en väl utformad struktur med flera starka profilområden omfattande flera varandra stöttande ämnen och en strategi som främst syftar till fortsatt utveckling av profilområdena.

Det är Höskoleverkets uppfattning att bedömningsgruppen har uppsatt strängare regler än de som anges i nämnda proposition. Verket menar att det är tillräckligt med ett ämnesområde som är väl sammanhållet, där olika ämnen inbördes stöttar varandra och därigenom ger en miljö som kan erbjuda forskarutbildning på en hög vetenskaplig nivå.

Bedömningsgruppen har funnit att verksamheten vid Höskolan i Karlskrona/Ronneby har ett sådant begynnande område inom det informations-tekniska området innefattande bl.a. ämnena datavetenskap, datateknik och telekommunikation inkluderande signalbehandling. Bedömningsgruppen har även funnit en begynnande miljö inom humaniora vid Höskolan i Växjö. Bedömningsgruppen pekar där på ämnesområdet moderna språk jämte litteraturvetenskap och historia.

Gruppen har dock inte funnit motsvarande tydliga ämnesgrupper inom humaniora vid Högskolan i Örebro, inte heller för de samhällsvetenskapliga ämnena vid högskolorna i Växjö och Örebro. Emellertid konstaterar gruppen att bredden i de föreslagna ämnena ger en tillräcklig miljö för forskarutbildning.

Det är dock Högskoleverkets uppfattning att de miljöer, som bedömningsgruppen funnit kan bära ansvaret för att bedriva forskarutbildning och utfärda doktorsexamen, kan bilda kärnan i ett ämnesområde som successivt kan utvecklas vid högskolan.

Med anledning av Högskoleverket ställningstagande finner verket det ytterst angeläget att följa och utvärdera forskarutbildningen vid dessa och andra högskolor.

Beslut

Högskoleverket beslutar att:

- vetenskapsområdet teknik skall finnas vid *Högskolan i Karlskrona/Ronneby*.
- vetenskapsområdet humaniora-samhällsvetenskap skall finnas vid *Högskolan i Växjö*.
- vetenskapsområdet humaniora-samhällsvetenskap skall finnas vid *Högskolan i Örebro*.
- att följa och utvärdera forskarutbildningen.

Dessa beslut träder i kraft den 1 januari 1999.

Besluten förutsätter att högskolorna, av riksdagen, tilldelas adekvata resurser för att kunna bedriva forskarutbildning.

Beslut i detta ärende har fattats av Högskoleverkets styrelse efter föredragning av utredaren Maivor Sjölund. Deltagande i beslutet var universitetskansler Stig Hagström, ordförande, Stefan Amér, Berit Askling, Ove Bengtsson, Agneta Bladh och Ingrid Petersson, i närvaro av avdelningschef Jan-Erik Ögren och chefsjurist Frank Nordberg.

Stig Hagström

Agneta Bladh

Maivor Sjölund

För kännedom:
Utbildningsdepartementet

Skrivelse till regeringen

HÖGSKOLEVERKET
National Agency for Higher Education

Birger Jarlsgatan 43
Box 7851, SE-103 99 Stockholm
Tfn/Phone: +46 8 453 70 00
Fax: +46 8 453 70 50

Utvärdering och kvalitetsarbete
Maivor Sjölund
1998-06-24
Reg.nr 62-1633-98

Regeringen
Utbildningsdepartementet

Forskarutbildning vid mindre och medelstora högskolor

Högskoleverkets styrelse har idag fattat beslut om att göra en framställan till regeringen om en ändring i högskolelagen. Förslaget syftar till att möjliggöra för de mindre och medelstora högskolorna att utifrån sin befintliga verksamhet definiera ett eller flera ämnesområden för forskarutbildning och inom det eller dessa få rätt att utfärda doktorsexamen.

Vid dagens sammanträde fattade även Högskoleverkets styrelse beslut om, utifrån den lydelse som högskolelagen 2 kap 5 § ges från den 1 januari 1999, att

- vetenskapsområdet teknik skall finnas vid *Högskolan i Karlskrona/Ronneby* (Regnr 60-2951-97),
- vetenskapsområdet humaniora-samhällsvetenskap skall finnas vid *Högskolan i Växjö* (Regnr 645-1046-98),
- vetenskapsområdet humaniora-samhällsvetenskap skall finnas vid *Högskolan i Örebro*. (Regnr 645-1045-98).
- att följa och utvärdera forskarutbildningen.

Dessa beslut träder i kraft den 1 januari 1999.

Besluten förutsätter att högskolorna, av riksdagen, tilldelas adekvata resurser för att kunna bedriva forskarutbildning.

Bedömningsgruppens yttrande

Högskoleverket har förordnat professor Madeleine Leijonhufvud att leda en bedömningsgrupp med professor Jan S Nilsson som vice ordförande. Till bedömningsgruppen har experter för de enskilda ansökningarna knutits. Professor Daniel Jagner för området teknik vid Högskolan i Karlskrona/Ronneby och professorerna Gunnar Persson och Lars-Göran Stenelo för området humaniora-samhällsvetenskap vid högskolorna i Växjö och Örebro. Utredare Maivor Sjölund, Högskoleverket, är gruppens sekreterare. Bedömningsgruppens sammansättning innebär att en stor erfarenhet från professursbedömningar och universitetsprövningar förts in i processen.

Bedömningsgruppen redovisar i rapporten ”*Forskarutbildning vid mindre och medelstora högskolor*” sin principiella syn på frågan om vetenskapsområde och rätten att anordna forskarutbildning samt att utfärda doktorsexamen. Gruppens principiella syn grundas på erfarenheter förvärvade genom tidigare och nu föreliggande bedömningsarbete och innebär att de politiskt beslutade kriterierna ställs mot de förutsättningar som finns vid lärosätena.

Bedömningsgruppen har tolkat föreliggande förarbeten och författningstexter så att rätten att utfärda doktorsexamen skall vara generell inom respektive vetenskapsområde. Ett sådant beslut kan fattas om en högskola uppnått tillräcklig bredd och specialisering inom grundutbildning forskning inom ett antal näraliggande ämnen inom något av de fyra vetenskapsområdena. Forskningen behöver dock inte spänna över hela vetenskapsområdet.

Gruppen konstaterar att de av riksdagen fastställda vetenskapsområdena spänner över mycket vida och heterogena forskningsfält. Detta ställer mycket stora krav på bredd och djup i forskningen vid ett lärosäte, även beaktat att forskningen inte behöver spänna över hela vetenskapsområdet. Ett minimikrav är då enligt bedömningsgruppen, att lärosätet har en väl utformad struktur med flera starka profilområden omfattande flera varandra stöttande ämnen och en strategi som främst syftar till fortsatt utveckling av profilområdena.

Enligt bedömningsgruppen uppfyller ingen av de nu sökande högskolorna detta krav. Följaktligen avstyrker gruppen ansökningarna från Högskolorna i Karlskrona/Ronneby, Växjö och Örebro om att få tekniskt respektive humanistiskt-samhällsvetenskapligt vetenskapsområde.

Bedömningsgruppen föreslår istället en ändring i författningen så att det blir möjligt att definiera ett forskningsområde utifrån den befintliga verksamheten vid en högskola. Ett sådant område skulle då även kunna ligga i skärningen mellan de av riksdagen fastställda vetenskapsområdena för resurstilldelning.

Bedömningsgruppens förslag innebär att en högskola kan få rätt att bedriva forskarutbildning och rätt att utfärda doktorsexamen *i vissa ämnen eller grupper av ämnen*. Gruppen menar att en sådan ordning skulle underlätta för de mindre och medelstora högskolorna att få rätt att utfärda doktorsexamen inom de ämnesområden där de kan erbjuda en god kvalitet och långsiktighet i verksamheten. Den skulle också befrämja profilering och mångfald.

Med en sådan lösning borde enligt bedömningsgruppen *Högskolan i Karlskrona/Ronneby* kunna ges rätt att bedriva forskarutbildning och utfärda doktorsexamina inom det informationstekniska området omfattande bl.a. datavetenskap, datateknik och telekommunikation inkluderande signalbehandling, *Högskolan i Växjö* ges rätt att bedriva forskarutbildning och utfärda doktorsexamen inom ämnena sociologi, företagsekonomi och historia samt moderna språk jämte litteraturvetenskap, *Högskolan i Örebro* ges rätt att bedriva forskarutbildning och utfärda doktorsexamina inom ämnena psykologi, statsvetenskap, historia och litteraturvetenskap.

Under förutsättning att påräknade resurstillskott används till att förstärka det samhällsvetenskapliga ämnesområdet och professursprogrammen fullföljs bör, menar bedömningsgruppen, i ett nästa steg *högskolorna i Växjö och Örebro* kunna få rätt att bedriva forskarutbildning och utfärda doktorsexamen inom hela detta område.

Högskoleverkets ställningstagande

Högskoleverket finner i likhet med bedömningsgruppen att 2 kap 5 § högskolelagen (1992:1434), i dess lydelse fr.o.m. 1999-01-01, innebär att ett lärosäte som får ett vetenskapsområde också ges generell rätt att inom detta utfärda doktorsexamen.

Högskoleverket framförde i sitt yttrande till regeringen 1996 "Kriterier för benämningen universitet" (Högskoleverkets rapportserie 1996:12 R) att den högskola som efter statsmakternas beslut fick rätt att inrätta fakultet

skulle ges en generell rätt att utfärda doktorsexamen. En inskränkning av denna rätt till vissa inriktningar eller ämnen föreslogs således inte. Högskoleverket föreslog även att högskolorna skulle ges möjligheter att på lokalt initiativ avgränsa fakultetens eller fakulteternas vetenskapsområden.

Språkbruket var vid detta tillfälle trevande. Termer som ämnesområden, forskningsområden, vetenskapsområden, fakulteter och fakultetens vetenskapsområde användes parallellt. Med forskningspropositionen 1996/97:5 och budgetpropositionerna 1997 och 1998 har språkbruket tagit en fastare form. Vetenskapsområde har blivit lika med de fyra områden som riksdagen definierat för resurstilldelning, nämligen humanistiskt-samhällsvetenskapligt, medicinskt, naturvetenskapligt och tekniskt vetenskapsområde.

Högskoleverket instämmer i bedömningsgruppens förslag om en ändring i högskolelagen så att forskningsområdena vid en högskola definieras utifrån en befintlig verksamhet. Ett skäl för detta ställningstagande är dels att profilområdena vid de mindre och medelstora högskolorna ofta ligger i skärningen mellan ett eller flera vetenskapsområden, dels att dessa högskolor av statsmakterna uppmanats att utveckla profilområden. Fasta fakultets- eller vetenskapsområdesgränser kan delvis motverka intentionerna med reformen. Systemet befrämjar inte mångvetenskap och samarbete mellan de olika vetenskapsområdena. Ett exempel är IT-området som inte enbart bör ligga inom vetenskapsområdet teknik, utan även kunna rymmas inom bl.a. beteendevetenskap och humaniora.

Bedömningsgruppen föreslår att en högskola skall kunna få rätt att ge forskarutbildning *i vissa ämnen eller inom vissa ämnesgrupper*. Högskoleverket vill dock avråda från ett system som bygger på att högskolorna skall söka rätt att bedriva forskarutbildning inom *vissa ämnen*. Ett sådant system blir onödigt snävt och kan skapa onödiga läsningar. Högskoleverket finner det däremot relevant att högskolorna, utifrån sin verksamhet, ges rätt att bedriva forskarutbildning och utfärda doktorsexamen inom *grupper av ämnen*.

Högskoleverket föreslår därför en ändring i högskolelagen enligt följande:

Nuvarande lydelse

1 kap 12 §

Regeringen föreskriver vilka examina inom forskarutbildning som får avläggas.

Examina inom forskarutbildning får avläggas vid universiteten. Vid andra högskolor får sådana examina avläggas inom de vetenskapsområden som finns vid högskolan med stöd av beslut enligt 2 kap. 5 §.

2 kap. 5 §.

För forskarutbildning finns de vetenskapsområden som riksdagen bestämmer. Dessa vetenskapsområden finns vid universiteten. På ansökan av en högskola som inte är universitet, kan Högskoleverket besluta att ett eller flera av vetenskapsområdena skall finnas vid den högskolan. Ett sådant beslut får meddelas, om grundutbildning och forskning vid högskolan har en sådan kvalitet och omfattning inom vetenskapsområdet att forskarutbildning kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå.

2 kap. 5a §.

Det skall finnas minst en fakultetsnämnd vid varje universitet och vid varje högskola där det finns vetenskapsområde med stöd av beslut enligt 5 §.

Föreslagen lydelse

Examina inom forskarutbildning får avläggas vid universiteten. Vid andra högskolor får sådana examina avläggas inom *ett eller flera vetenskapsområden eller inom grupper av ämnen i vilka forskarutbildning finns* vid högskolan med stöd av beslut enligt 2 kap. 5 §.

2 kap. 5 §.

För forskarutbildning finns de vetenskapsområden som riksdagen bestämmer. Dessa vetenskapsområden finns vid universiteten. På ansökan av en högskola som inte är universitet, kan *regeringen* besluta att *forskarutbildning skall finnas inom ett eller flera vetenskapsområden eller inom grupper av ämnen*. Ett sådant beslut får meddelas, om grundutbildning och forskning vid högskolan har en sådan kvalitet och omfattning inom *ett eller flera vetenskapsområden eller inom grupper av ämnen* att forskarutbildning kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå.

2 kap. 5a §.

Det skall finnas minst en fakultetsnämnd vid varje universitet och vid varje högskola där det finns *forskarutbildning* med stöd av beslut enligt 5 §.

Fakultetsnämnderna skall ansvara för forskning och forskarutbildning. Nämnderna skall också ansvara för grundutbildningen, om inte universitetet eller högskolan inrättar särskilda organ för den utbildningen. Högskolorna skall alltid ha särskilda organ för grundutbildning och forskning som inte hör till ansvarsområdet för någon fakultetsnämnd.

Universitetet och sådana högskolor som avses i första stycket skall bestämma vilka fakultetsnämnder som skall finnas och vilket ansvarsområde som varje nämnd skall ha. Ett ansvarsområde behöver inte sammanfalla med ett vetenskapsområde. Vid högskolor som inte är universitet får ansvarsområdet för forskarutbildning dock bara avse de vetenskapsområden som finns vid högskolan med stöd av beslut enligt 5 §.

Universitetet och sådana högskolor som avses i första stycket skall bestämma vilka fakultetsnämnder som skall finnas och vilket ansvarsområde som varje nämnd skall ha. Vid högskolor som inte är universitet får ansvarsområdet för forskarutbildning dock bara avse de *vetenskapsområden eller grupper av ämnen i vilka forskarutbildning* finns vid högskolan med stöd av beslut enligt 5 §.

Beslut i detta ärende har fattats av Högskoleverkets styrelse efter föredragning av utredaren Maivor Sjölund. Deltagande i beslutet var universitetskansler Stig Hagström, ordförande, Stefan Amér, Berit Askling, Ove Bengtsson, Agneta Bladh och Ingrid Petersson, i närvaro av avdelningschef Jan-Erik Ögren och chefsjurist Frank Nordberg.

Stig Hagström

Agneta Bladh

Maivor Sjölund

Missiv

Högskoleverket
Generaldirektör Agneta Bladh

Forskarutbildning vid mindre och medelstora högskolor

Högskoleverket gav i april 1998 bedömningsgruppen för vetenskapsområden i uppdrag att bedöma ansökningar om vetenskapsområden.

Vi har granskat och bedömt ansökningar från Högskolan i Karlskrona/Ronneby om att få vetenskapsområdet teknik och från Högskolan i Växjö respektive Högskolan i Örebro om att få vetenskapsområdet humaniora-samhällsvetenskap. Vi överlämnar härmed vårt yttrande i rapporten *"Forskarutbildning vid mindre och medelstora högskolor"*.

Stockholm den 17 juni 1998

Bedömningsgruppen för vetenskapsområden
På bedömningsgruppens vägnar

Madeleine Leijonhufvud

Forskarutbildning vid mindre och medelstora högskolor

Uppdraget

Högskoleverket har till bedömningsgruppen för vetenskapsområden överlämnat framställningar från tre högskolor om att inrätta vetenskapsområden. Högskolan i Karlskrona/Ronneby ansöker om att få vetenskapsområdet teknik, Högskolan i Växjö respektive Högskolan i Örebro ansöker om att få vetenskapsområdet humaniora-samhällsvetenskap.

Bedömningsgruppen

Högskoleverket har förordnat professor Madeleine Leijonhufvud som ordförande för bedömningsgruppen för vetenskapsområden och professor Jan S Nilsson som vice ordförande. Professor Leijonhufvud har varit ordförande för Högskoleverkets bedömningsgrupp för professurer och professor Nilsson var ordförande för Högskoleverkets bedömningsgrupp för universitet, i vilken professor Leijonhufvud ingick som expert.

Högskoleverket förordnar därutöver experter för bedömning av enskilda ansökningar. För de nu aktuella bedömningarna har professor Daniel Jagner förordnats för vetenskapsområdet teknik vid Högskolan i Karlskrona/Ronneby och professorerna Gunnar Persson och Lars-Göran Stenelo för vetenskapsområdet humaniora-samhällsvetenskap vid högskolorna i Växjö och Örebro. Dessa experter har erfarenhet från professursbedömningarna. Utredaren Maivor Sjölund, Högskoleverket, har varit gruppens sekreterare.

Sammanfattning

Bedömningsgruppen redovisar i rapporten sin principiella syn på frågan om vetenskapsområde och rätten att anordna forskarutbildning samt att utfärda doktorsexamen. Gruppens principiella syn grundas på erfarenheter förvärvade genom tidigare och nu föreliggande bedömningsarbete och innebär att de politiskt beslutade kriterierna ställs mot de förutsättningar som finns vid lärosätena.

Bedömningsgruppen har tolkat föreliggande förarbeten och författningstexter så att rätten att utfärda doktorsexamen skall vara generell inom respektive vetenskapsområde. Ett sådant beslut kan fattas om en högskola uppnått tillräcklig bredd och specialisering inom grundutbildning forskning inom ett antal näraliggande ämnen inom något av de fyra vetenskapsområdena. Forskningen behöver dock inte spänna över hela vetenskapsområdet.

Gruppen konstaterar att de av riksdagen fastställda vetenskapsområdena spänner över mycket vida och heterogena forskningsfält. Detta ställer mycket stora krav på bredd och djup i forskningen vid ett lärosäte, även beaktat att forskningen inte behöver spänna över hela vetenskapsområdet. Ett minimikrav är då enligt bedömningsgruppen, att lärosätet har en väl utformad struktur med flera starka profilområden omfattande flera varandra stöttande ämnen och en strategi som främst syftar till fortsatt utveckling av profilområdena.

Enligt bedömningsgruppen uppfyller ingen av de nu sökande högskolorna detta krav. Följaktligen avstyrker gruppen ansökningarna från Högskolorna i Karlskrona/Ronneby, Växjö och Örebro om att få tekniskt respektive humanistiskt-samhällsvetenskapligt vetenskapsområde.

Bedömningsgruppen föreslår istället en ändring i författningen så att det blir möjligt att definiera ett forskningsområde utifrån den befintliga verksamheten vid en högskola. Ett sådant område skulle då även kunna ligga i skärningen mellan de av riksdagen fastställda områdena för resurstilldelning.

Bedömningsgruppens förslag innebär att en högskola kan få rätt att bedriva forskarutbildning och rätt att utfärda doktorsexamen i vissa ämnen eller grupper av ämnen. Gruppen menar att en sådan ordning skulle underlätta för de mindre och medelstora högskolorna att få rätt att utfärda doktorsexamen inom de ämnesområden där de kan erbjuda en god kvalitet och långsiktighet i verksamheten. Den skulle också befärja profilering och mångfald.

Med en sådan lösning bör enligt bedömningsgruppen *Högskolan i Karlskrona/Ronneby* ges rätt att bedriva forskarutbildning och utfärda doktors-examina inom det informationstekniska området omfattande bl.a. data-

vetenskap, datateknik och telekommunikation inkluderande signalbehandling, *Högskolan i Växjö* ges rätt att bedriva forskarutbildning och utfärda doktorsexamen inom ämnena sociologi, företagsekonomi och historia samt moderna språk jämte litteraturvetenskap, *Högskolan i Örebro* ges rätt att bedriva forskarutbildning och utfärda doktorsexamina inom ämnena psykologi, statsvetenskap, historia och litteraturvetenskap.

Under förutsättning att påräknade resurstillskott används till att förstärka det samhällsvetenskapliga ämnesområdet och professursprogrammen fullföljs bör i ett nästa steg *högskolorna i Växjö och Örebro* kunna få rätt att bedriva forskarutbildning och utfärda doktorsexamen inom hela detta område. Därmed skulle, enligt bedömningsgruppen, dessa högskolor uppfylla kraven för universitetsstatus.

Utgångspunkter för bedömningen

Bedömning av vetenskapsområden är något nytt inom den svenska högskolan. Bedömningsgruppen kommer därför nedan att redovisa utgångspunkterna för bedömningen och vissa principiella resonemang.

Enligt beslut i Högskoleverkets styrelse den 13 maj 1998 bildar nedanstående texter utgångspunkt för verkets uppgift att bedöma ansökningar om vetenskapsområden.

Enligt 2 kap 5§ högskolelagen i den lydelse som skall gälla fr.o.m. 1999-01-01 (SFS 1997:797) kan Högskoleverket besluta om att ett eller flera vetenskapsområden "skall finnas" vid en högskola som inte är universitet "om grundutbildning och forskning vid högskolan har en sådan kvalitet och omfattning inom vetenskapsområdet att forskarutbildning kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå". Dessutom framgår att det skall finnas minst en fakultetsnämnd vid varje universitet och vid varje högskola där det finns vetenskapsområde.

I propositionen *Högskolans ledning, lärare och organisation* (prop 1996/97:141, s. 55) anförs följande beträffande vetenskapsområden:

"En högskola som inte är ett universitet kan efter ansökan till och beslut från Högskoleverket, få ett eller flera av humanistisk-samhällsvetenskapligt, medicinskt, naturvetenskapligt eller tekniskt vetenskapsområde. Denna högskola får därmed rätt att anordna forskarutbildning och att utfärda

doktorsexamen inom dessa vetenskapsområden. En sådan rätt bör kunna ges till en högskola som har uppnått tillräcklig bredd och specialisering inom grundutbildning och forskning inom ett antal näraliggande ämnen inom något av de fyra vetenskapsområdena. Forskningen vid högskolan behöver och kan naturligtvis inte spänna över hela vetenskapsområdet. Vid högskolan bör dessutom finnas goda infrastrukturella förutsättningar (bibliotek, laboratorier m.m.) för att bedriva grundutbildning och forskning, och högskolan bör ha goda internationella kontakter.”

I Högskoleverkets yttrande ”Kriterier för benämningen universitet” (Högskoleverkets rapportserie 1996:12 R, bilaga 2) angavs som övergripande kriterium för inrättande av fakulteter (och rätten att examinera i forskarutbildningen) följande:

- ”Högskolan kan ansvara för att forskarutbildningen inom ett mer eller mindre avgränsat vetenskapsområde har lägst den kvalitet som liknande utbildning vilken bedrivs vid universitet och högskolor. All forskarutbildning i landet måste hålla en rimlig internationell standard.”

För att upprätthålla detta krävdes enligt professursgruppen följande:

- ”Det skall finnas ett rimligt stort rekryteringsunderlag vid en forskarutbildande högskola, dvs. ett visst antal C- och D-studenter. Många studenter på de högre grundutbildningsnivåerna leder också till en frekvent seminarieverksamhet som delvis kan integreras med forskarutbildningen.
- Med hänsyn till att uppgiften för en professor på en institution som önskar bedriva forskarutbildning avser insatser både inom forskarutbildning och grundutbildning krävs det att det finns andra lärare med doktors- och docentkompetens. Denna mellannivå är nödvändig för att kunna hålla en god handledarkapacitet i forskarutbildningen. I annat fall bör institutionen avstå från forskarutbildningsuppdrag och koncentrera de mest kvalificerade lärarnas arbete till C- och D-nivåerna.
- Utbildningen av en doktorand är ett relativt långsiktigt åtagande. Det är av stor betydelse att högskolorna kan visa att man är tillräckligt attraktiv för att kunna behålla de mest kvalificerade lärarna under en längre tid. Med endast ett fåtal docent- och professorskompetenta lärare är högskolorna mycket sårbara på de högsta utbildningsnivåerna.

- Det krävs att högskolan i sin helhet har goda ekonomiska och infrastrukturella förutsättningar för att bedriva vetenskaplig verksamhet. Det måste finnas tillräckliga ekonomiska resurser för de enskilda ämnena i förhållande till deras pedagogiska och vetenskapliga behov, tillfredsställande litteraturförsörjning, goda tekniska resurser (datasalar, datornätverk, multimedianaläggningar m.m.).
- Om det inom ett ämnesområde, eller ett antal näraliggande ämnesområden, vuxit fram en miljö som innefattar professorer och ett 10-tal aktiva forskare med minst docentkompetens och om forskningen delvis stöds med anslag från regeringen så att även rent inomvetenskapliga problemställningar kan bearbetas, kan det enligt bedömningsgruppens mening vara motiverat att denna miljö tilldelas rätten att examinera i forskarutbildningen. Det bör därvid beaktas att den s.k. ”kritiska massan” troligen varierar mellan olika forskningsområden. De laboratoriebundna miljöerna arbetar under andra förutsättningar än t. ex. de humanistiska ämnena. Meningsfull samvaro kan skapas på olika sätt. Teknikutvecklingen kan här bjuda nya möjligheter till nationella och internationella kontakter. Nätverk kan fungera som supplement till den egna miljön.
- Det måste finnas tillräckligt många ämnesområden med företrädare med hög vetenskaplig kompetens för att kunna bilda en kompetent fakultetsnämnd. Detta i sin tur indikerar att det bör finnas minst fem eller sex sådana kvalificerade ämnesområden inom det tilltänkta fakultetsområdet. Fakulteter med gles kompetens, dvs. att man är stark inom flera avgränsade men disparata områden, bör undvikas.
- Det krävs dessutom väl fungerande ämnesinstitutioner eftersom dessa utgör basen i en fakultets verksamhet. Dessa utgör själva grunden för en disciplinär forskarutbildning.
- Oberoende och långsiktighet är två nyckelbegrepp i en fakultets verksamhet. Det innebär att det måste finnas förutsättningar för en fakultet att göra självständiga prioriteringar och fatta långsiktigt bindande beslut om framtida forskning och forskarutbildning. De fasta forskningsresurserna måste vara av den omfattningen att de balanserar externa medel för forskning och forskarutbildning.
- Forskarutbildningen skall ha viss bredd. Det är angeläget att den har långsiktigt stöd från angränsande vetenskapsområden inom den egna högskolan.
- Fakultetens medlemmar måste sammantaget kunna visa upp ett mångfacetterat nationellt och internationellt nätverk. Detta skapar

bredd och djup i fakultetens arbete samtidigt som det ger en aktiv kontakt med forskningsfronten.

- En fakultetsorganisation i enlighet med bestämmelserna i högskolelagen och högskoleförordningen måste ha etablerats innan examensrättigheter för forskarutbildning kan beviljas. Examensrätten bör därvid vara generell.”

I enlighet med beslut i Högskoleverkets styrelsen den 13 maj 1998 gäller inte den sista meningen i sista stycket ovan för prövning av vetenskapsområden. Examensrätten i forskarutbildningen begränsas i dessa fall till vetenskapsområdet. Den generella examensrätten är således förbehållen universiteten med forskning och utbildning som spänner över breda och djupa områden. I vissa fall motsvarar det endast ett vetenskapsområde men med stor mångfald och bredd inom detta, t.ex. vetenskapsområdet teknik vid Kungl. Tekniska högskolan.

Utgångspunkten för att en högskola skall kunna få ett vetenskapsområde är annorlunda. I propositionen Högskolans ledning, lärare och organisation anförs att syftet är att ”uppmuntra de mindre och medelstora högskolorna att specialisera sig och koncentrera sina resurser” (Prop 1996/97:141, s 54).

Begreppet vetenskapsområde och rätten att examinera i forskarutbildningen

Utredningen om uppföljning av 1993 års universitets- och högskolereform (RUT-93) föreslog i sitt betänkande (SOU 1996:21, 105ff) att riksdagen skulle bevilja medel till fyra breda områden för forskning och forskarutbildning istället för till nio fakulteter. RUT-93 föreslog *områdena* teknik, naturvetenskap, medicin (inklusive odontologi och farmaci) samt kulturvetenskaper (dvs. humaniora, juridik, samhällsvetenskap och teologi). Syftet med förslaget var tvåfaldigt. Det ena var att riksdagen alltjämt skulle kunna bedriva en forskningspolitik genom att prioritera mellan de fyra områdena samt lägga ut uppdrag. Dessa skulle kunna avse såväl forskning som forskarutbildning. Det andra var att ge lärosätena ett större självbestämmande i utformningen av den egna fakultetsorganisationen utifrån lokala intressen.

Det kan noteras att RUT-93 med sitt förslag endast avsåg en förändring av riksdagens sätt att tilldela lärosätena medel för forskning och forskarutbild-

ning. Dessa omtalades som områden, inte vetenskapsområden. Förslaget var av budgetteknisk art.

I december 1995 fick Högskoleverket ett uppdrag av Utbildningsdepartementet rubricerat "Kriterier för benämningen universitet". Enligt uppdraget skulle Högskoleverket utreda dels vad som erfordrades för att göra det möjligt för en högskola som saknade fasta forskningsresurser att specialisera sig på en viss inriktning och inom denna bedriva forskarutbildning och utfärda doktorsexamen, dels vad som erfordrades för att göra det möjligt för en högskola att få generell rätt att bedriva forskarutbildning och utfärda doktorsexamen.

Högskoleverket yttrade sig till regeringen i april 1996. Verket föreslog att statsmakterna skulle fatta beslut om en utvecklingsplan för de mindre och medelstora högskolorna så att dessa skulle kunna utveckla sin verksamhet i syfte att, efter en kvalitetsprövning, kunna bedriva forskarutbildning. Högskoleverket framhöll i sitt yttrande fakultetsorganisationens betydelse som ansvarigt organ för forskarutbildningen. I enlighet därmed föreslog verket att en fakultetsorganisation måste bildas vid ett lärosäte som skulle bedriva forskarutbildning. Verket menade att det var rimligt att varje högskola gavs möjlighet att definiera "vetenskapsområden" för den eller de fakulteter man önskade bilda. Högskoleverket ansåg, i de fall fakulteter bildades vid mindre och medelstora högskolor, att dessa borde ges generell examensrätt inom sitt "vetenskapsområde, oavsett om de specialiserat sig eller ej". Därmed skulle den praxis som rådde vid övriga fakulteter, med undantag för fakulteten vid Stiftelsehögskolan i Jönköping, följas. Verket menade att i praktiken torde denna rätt bli principiell, begränsad av de egna satta normerna för vilka examina som en fakultet ansåg sig kunna utfärda, samt av de forskningsområden statsmakterna beviljat resurser för. Det påpekades även att den offentliga disputationen fungerade som en garant för kollegial kontroll.

Högskoleverket föreslog att benämningen universitet skulle ges den högskola som bedrev forskning och utbildning inom flera olika "vetenskapsområden". Högskoleverket ansåg att högskolor med ett mer begränsat (yrkes)område i fokus alltså skulle benämnas högskola. Verket pekade i detta sammanhang på att benämningen högskola också är bärare av historiska kvalitativa värden. "Det vore därför olyckligt om det i svenskt språkbruk skulle utvecklas en statuskillnad mellan dem som kallas högskola och dem som kallas universitet" (Högskoleverkets rapportserie 1996:12 R).

I propositionen Högskolans ledning, lärare och organisation (prop 1996/97:141) föreslogs att riksdagen från den 1 januari 1999 skall fördela pengar till fyra vetenskapsområden vid lärosätena istället för till de nuvarande fakulteterna. De fyra områdena är humaniora-samhällsvetenskap (inkluderande juridik och teologi), medicin (inkluderande farmaci och odontologi), naturvetenskap och teknik.

Även beslut om fakultetsorganisationen vid universitet och högskolor skall förändras. Hitintills har riksdagen fattat beslut om vilka fakulteter som får finnas vid respektive lärosäte. Detta ändras från den 1 januari 1999 så att varje högskola eller universitet som har rätt att utfärda doktorsexamen själva äger rätt att utforma sin fakultetsorganisation. Dock skall det finnas minst en fakultetsnämnd. Lärosätena får därmed större frihet att anpassa organisationen efter lokala behov.

Som synes används begreppet vetenskapsområde i Högskoleverkets yttrande från våren 1996. Språkbruket knöt delvis an till idéerna i RUT-93 om att riksdagen skulle fördela medel till fyra breda områden samt den pågående politiska diskussionen om att avveckla alternativt avreglera fakultetsorganisationen. Det användes även för att markera en skillnad mot fakultetsbegreppet. Det svarade också mot de tankar som låg bakom regeringsuppdraget, att en högskola skulle kunna specialisera sig på en viss inriktning och inom denna bedriva forskarutbildning och utfärda doktorsexamen.

Tanken var att begreppet vetenskapsområde skulle öppna möjligheter till mång- och tvärvetenskapliga forskningsmiljöer. Ett vetenskapsområde skulle kunna bildas mellan t.ex. teknik och humaniora för en miljö som specialiserat sig på interaktionen mellan dator – språk/människa. Vetenskapsområdet skulle kunna definieras utifrån en befintlig verksamhet i ett bottom-up perspektiv, inte utifrån ett top-down perspektiv och som kanal för resursfördelning.

Ett sådant syfte finns även i regeringens proposition 1996/97:141, s. 53; ”Regeringen anser att det är angeläget att underlätta för universitet och högskolor att göra egna prioriteringar av sina forskningsresurser och att ge dem bättre förutsättning för tvärvetenskapligt samarbete”.

Det som sagts om examensrätt för vetenskapsområden är att en högskola som får ett eller flera vetenskapsområde(n) ges ”rätt att anordna forskarut-

bildning och att utfärda doktorsexamen inom dessa vetenskapsområden” (prop 1996/97:141, s. 55). Det framgår vidare av propositionen att en högskola kan få ett eller flera av humanistiskt-samhällsvetenskapligt, medicinskt, naturvetenskapligt eller tekniskt vetenskapsområde. Av högskolelagen 1 kap 12 § framgår att regeringen föreskriver vilka examina inom forskarutbildning som får avläggas. Examina inom forskarutbildning får avläggas vid universiteten. Vid andra högskolor får sådan examina avläggas inom de vetenskapsområden som finns vid högskolan med stöd av beslut enligt 2 kap 5 §. Av denna bestämmelse framgår att för ”forskarutbildning finns de vetenskapsområden som riksdagen bestämmer. Dessa vetenskapsområden finns vid universiteten. På ansökan av en högskola som inte är universitet, kan Högskoleverket besluta att ett eller flera av vetenskapsområdena skall finnas vid den högskolan. Ett sådant beslut får meddelas, om grundutbildning och forskning vid högskolan har en sådan kvalitet och omfattning inom vetenskapsområdet att forskarutbildning kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå” (SFS 1997:797)

Högskolesystemet i Sverige kan sedan 1997 delas in i tre kategorier: lärosäten med generell rätt att ge doktorsexamen, lärosäten med begränsad rätt och lärosäten utan sådan rätt. Till den första kategorin hör de tio statliga universiteten (dvs. de stora universiteten men även specialiserade lärosäten som Karolinska institutet och Kungl. Tekniska högskolan) samt Handels-högskolan i Stockholm och Chalmers tekniska högskola. I den andra kategorin finns Stiftelsehögskolan i Jönköping (Högskolan i Jönköping) med rätt att ge doktorsexamen i fyra ämnen. I den tredje kategorin finns de mindre och medelstora högskolorna som saknar rätt att ge doktorsexamen. Högskolan i Jönköping sökte i juli 1994 om att inom den samhällsvetenskapliga fakultetens vetenskapsområde få rätt att utfärda doktorsexamen. Högskolan bildade vid samma tid en samhällsvetenskaplig fakultet. Inom fakultetens område låg tre högskoleenheter: Internationella handelshögskolan i Jönköping AB. Högskolan för lärarutbildning och kommunikation AB och Hälsohögskolan i i Jönköping.

Ansökan från högskolan bedömdes av det dåvarande Kanslersämbetet hösten 1994 som yttrade sig till utbildningsdepartementet. Hötterminen 1994 fanns vid den Internationella handelshögskolan fem professorer (två i företagsekonomi och en i vardera nationalekonomi, handelsrätt och statsvetenskap) plus två adjungerade professorer. Därutöver fanns en docent i vardera företagsekonomi och nationalekonomi samt två doktorer i företags-

ekonomi, juridik respektive ADB. Det fanns ekonomiska resurser för ytterligare rekrytering.

Kanslersämbetets bedömning innebar att rätten till forskarutbildning initialt begränsades till de ämnesområden där innehavaren av professuren etablerat sin verksamhet vid Högskolan i Jönköping. Detta ledde till att högskolan fick examensrätt i företagsekonomi, handelsrätt, nationalekonomi och statsvetenskap (Kanslersämbetets rapport 1995:2).

Bedömningsgruppens principiella syn

Bedömningsgruppen redovisar i det följande sin principiella syn på frågan om vetenskapsområde och rätten att anordna forskarutbildning samt att utfärda doktorsexamen. Vår principiella syn grundas på de erfarenheter vi fått genom tidigare och nu föreliggande bedömningsarbete och innebär att de politiskt beslutade kriterierna ställs mot de förutsättningar som finns vid lärosätena.

Här, liksom vid den genomförda universitetsprövningen, är doktorandperspektivet centralt. Bedömningen måste avse att tillförsäkra dem som planerar att genomgå forskarutbildningen kompetent och uthållig forskningsmiljö vad avser handledningskapacitet, möjlighet att utveckla ämnet över disciplinränsen etc.

Begreppet vetenskapsområde är nytt inom den svenska högskolan som organisatorisk enhet. Begreppet synes ha två innebörder. Det ena är som ekonomiskt administrativt styrmedel för riksdagen för att fördela resurser till forskning och forskarutbildning. Det andra är som vetenskaplig enhet till vilken/vilka Högskoleverket kan fördela rättigheter, närmare bestämt rätt att utfärda doktorsexamen. Det är främst den senare betydelsen som diskuteras här.

Uttalandena i propositionen (1996/97:141, s 52–55) innebär att det nu skall tillskapas en ny, fjärde, kategori av lärosäten, nämligen att en högskola får ett vetenskapsområde och ges en generell rätt att inom detta utfärda doktorsexamen. Den beslutskompetens som lagts på Högskoleverket avser beslut om att ge ett lärosäte ett eller flera av vetenskapsområdena humaniora-samhällsvetenskap, medicin, naturvetenskap eller teknik med generell examensrätt inom respektive vetenskapsområde. Ett beslut kan fattas om en högskola uppnått tillräcklig bredd och specialisering inom grundutbildning och

forskning inom ett antal näraliggande ämnen inom något av de fyra vetenskapsområdena. Enligt propositionen behöver inte forskningen spänna över hela vetenskapsområdet.

För vetenskapsområdet humaniora-samhällsvetenskap skulle ett sådant system innebära att ett lärosäte fick rätt att utfärda doktorsexamen inom humaniora, samhällsvetenskap, teologi och juridik. Dessa fyra fakultetsområden representerar forskning med en mångfald skilda metoder, perspektiv, normsystem och förhållningssätt till forskningsuppgiften. Motsvarande argument kan anföras för övriga vetenskapsområden. De representerar alla en mycket stor bredd.

Bedömningsgruppen konstaterar att ett sådant system ställer mycket höga krav på ett lärosätes bredd och djup, och att man har en väl förankrad utvecklingsplan som säkerställer hög vetenskaplig kvalitet i den fortsatta utbyggnaden.

Med dagens snabba kunskapstillväxt skulle, även beaktat att forskningen inte behöver spänna över hela vetenskapsområdet, en generell rätt att utfärda doktorsexamen inom ett sådant vetenskapsområde kräva att det fanns flera väl etablerade forskargrupper inom dessa vida forskningsfält, var och en bestående av flera professorer och docenter, för att garantera kvalitets-säkring, långsiktighet och förnyelse i verksamheten. Detta är vad som karakteriserar Karolinska Institutet och Kungl. Tekniska högskolan.

En sådan ordning är ägnad att uppmuntra till bredd i ett lärosätes verksamhet och motverka specialisering och profilering.

Av de nedan återgivna yttrandena från bedömningsgruppen, med de för varje ärende förordnade experterna, framgår att ingen av de tre högskolor som nu ansökt om eget vetenskapsområde för närvarande har en vetenskaplig kompetens med sådan bredd och sådant djup att de bör ges generell rätt att anordna forskarutbildning inom respektive vetenskapsområde.

Den samlade kännedom som bedömningsgruppen har av den svenska högskolan, med erfarenheter från egen verksamhet i högskolan, professorsbedömningar och universitetsprövning, ger vid handen att det idag inte finns något svenskt lärosäte som har en sådan bredd och ett sådant djup i

verksamheten att den fjärde kategorin kan bli tillämpbar. Gruppen bortser härvid från de lärosäten som är, eller har föreslagits bli, universitet.

Om uppdraget således enbart avser frågan om de aktuella högskolorna bör ges rätt att på eget ansvar bedriva forskarutbildning inom hela de ifrågakörande vetenskapsområdena, är det bedömningsgruppens mening, att svaret idag måste bli nej.

De aktuella högskolorna uppvisar emellertid fullgod kompetens att bedriva forskarutbildning på eget ansvar inom mer begränsade områden. I några fall rör det sig om vad som idag utgör ett antal åtskilda discipliner, utan starkt inbördes samband. Dessa ämnen är dock vart och ett så omfattande att de ger en tillräcklig forskningsmiljö. När ett antal ämnen tillsammans utgör ett naturligt forskningsområde – ett kluster av ämnen – kan detta, som i fråga om Högskolan i Karlskrona/Ronneby, utgöra en lämplig omfattning för examensrätt i forskarutbildningen. Nya forskningsinriktningar, också över fakultetsgränserna, kan på så sätt stödjas och initieras.

Det är bedömningsgruppens uppfattning att examensrätten i forskarutbildningen för en högskola bör avse vissa ämnen med betydande bredd eller ämnesgrupper.

Ett sådant förhållningssätt underlättar för de mindre och medelstora högskolorna att få rätt att utfärda doktorsexamen inom de ämnesområden där de kan erbjuda en god kvalitet och långsiktighet i verksamheten. Dessa ämnesområden bör även kunna ligga i skärningspunkten mellan två eller flera av de av riksdagen definierade vetenskapsområdena. En sådan ordning skulle underlätta för högskolorna att bevara och utveckla sin profil. Detta skulle i sin tur bidra till en större mångfald i det svenska högskolesystemet.

När en högskola bedöms ha uppnått den bredd och det djup – och därmed den vetenskapliga mognad – som motiverar att det ges generell rätt att bedriva forskarutbildning bör det också få rätt att benämna sig ”universitet”. Enligt bedömningsgruppens mening är det normalt inte befogat att därvid kräva en täckning som är vidare än ett av de etablerade fakultetsområdena. Något behov av och utrymme för en kategori av högskolor med en generell rätt att bedriva forskarutbildning inom något eller några av de av riksdagen definierade vetenskapsområdena föreligger därmed inte.

För att underlätta för de mindre och medelstora högskolorna att kunna få rätt att bedriva forskarutbildning krävs således, enligt bedömningsgruppens mening, att det öppnas en möjlighet att erhålla sådan rätt i något eller några ämnen, eller grupper av ämnen. En rätt att utfärda doktorsexamen kan därmed bestämmas utifrån en faktisk verksamhet vid en högskola. Det förutsätter följande ändring i högskolelagen:

Nuvarande lydelse

1 kap 12 §

Regeringen föreskriver vilka examina inom forskarutbildning som får avläggas.

Examina inom forskarutbildning får avläggas vid universiteten. Vid andra högskolor får sådana examina avläggas inom de vetenskapsområden som finns vid högskolan med stöd av beslut enligt 2 kap. 5 §.

2 kap. 5 §.

För forskarutbildning finns de vetenskapsområden som riksdagen bestämmer. Dessa vetenskapsområden finns vid universiteten. På ansökan av en högskola som inte är universitet, kan Högskoleverket besluta att ett eller flera av vetenskapsområdena skall finnas vid den högskolan. Ett sådant beslut får meddelas, om grundutbildning och forskning vid högskolan har en sådan kvalitet och omfattning inom vetenskapsområdet att forskarutbildning kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå.

Föreslagen lydelse

Examina inom forskarutbildning får avläggas vid universiteten. Vid andra högskolor får sådana examina avläggas inom *ämnen i vilka forskarutbildning finns* vid högskolan med stöd av beslut enligt 2 kap. 5 §.

2 kap. 5 §.

För forskarutbildning finns de vetenskapsområden som riksdagen bestämmer. Dessa vetenskapsområden finns vid universiteten. På ansökan av en högskola som inte är universitet, kan Högskoleverket besluta att *forskarutbildning skall finnas i vissa ämnen eller inom vissa grupper av ämnen*. Ett sådant beslut får meddelas, om grundutbildning och forskning vid högskolan har en sådan kvalitet och omfattning inom *dessa ämnen eller ämnesgrupper* att forskarutbildning kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå.

2 kap. 5a §.

Det skall finnas minst en fakultetsnämnd vid varje universitet och vid varje högskola där det finns vetenskapsområde med stöd av beslut enligt 5 §.

2 kap. 5a §.

Det skall finnas minst en fakultetsnämnd vid varje universitet och vid varje högskola där det finns *forskarutbildning* med stöd av beslut enligt 5 §.

Fakultetsnämnderna skall ansvara för forskning och forskarutbildning. Nämnderna skall också ansvara för grundutbildningen, om inte universitetet eller högskolan inrättat särskilda organ för den utbildningen. Högskolorna skall alltid ha särskilda organ för grundutbildning och forskning som inte hör till ansvarsområdet för någon fakultetsnämnd.

Universitetet och sådana högskolor som avses i första stycket skall bestämma vilka fakultetsnämnder som skall finnas och vilket ansvarsområde som varje nämnd skall ha. Ett ansvarsområde behöver inte sammanfalla med ett vetenskapsområde. Vid högskolor som inte är universitet får ansvarsområdet för forskarutbildning dock bara avse de vetenskapsområden som finns vid högskolan med stöd av beslut enligt 5 §.

Universitetet och sådana högskolor som avses i första stycket skall bestämma vilka fakultetsnämnder som skall finnas och vilket ansvarsområde som varje nämnd skall ha. Vid högskolor som inte är universitet får ansvarsområdet för forskarutbildning dock bara avse de ämnen i vilka forskarutbildning finns vid högskolan med stöd av beslut enligt 5 §.

Beskrivning av de sökande högskolorna

Högskolan i Karlskrona/Ronneby

Högskolan i Karlskrona/Ronneby blev fristående högskola först 1989/90. Innan dess hade decentraliserad utbildning, främst inom teknikområdet funnits i Blekinge. Ansvariga för dessa utbildningar var Lunds universitet, Högskolan i Växjö och Högskolan i Kalmar.

Utbildningsutbudet domineras av teknik. Kandidatexamen ges i drygt ett tiotal ämnen.

Vid högskolan fanns det ca 2200 helårsstudenter 1997. Av dessa läste ca 400 på fördjupningsnivåerna 41–60 poäng och 61–80 poäng.

Högskolan har magisterexamen i åtta ämnen: datavetenskap, elektroteknik, engelska, företagsekonomi, fysisk planering, historia, maskinteknik och programvaruteknik. Högskolan ger även högskoleingenjörsexamen och yrkesteknisk examen.

Under 1997 examinerades 49 magistrar vid högskolan (Högskoleverkets statistik).

Andel examinerade från grundutbildningen 1987/88–1991/92 som påbörjat forskarutbildning senast under 1996/96 var vid högskolan 0,4 procent (Högskoleverkets rapportserie 1998:2 R. Anm. Verksamheten vid högskolan hade inte startat vid mätperiodens början). Genomsnittet för de mindre och medelstora högskolorna var 1,3 procent.

Andelen lärare med doktorsexamen vid högskolan uppgick 1997 till 48 procent (Högskoleverkets statistik).

Högskolans inriktning på tillämpad IT har präglat uppbyggnaden av biblioteket. För verksamheten i Ronneby planeras nya bibliotekslokaler. Kostnaderna för biblioteket uppgår till ca tre procent av högskolans verksamhet.

Verksamheten vid högskolan har två profilområden: Tillämpad IT och utveckling av näringsliv och samhälle. Tillämpad IT är ett genomgående tema i grundutbildning och forskning. En grund utgör ämnena datavetenskap, programvaruteknik, telekommunikation och signalbehandling. Ämnena företagsekonomi och arbetsvetenskap har en inriktning mot IT. Det används som tekniskt hjälpmedel i ämnena maskinteknik och fysisk planering och i pedagogik (distansutbildning) och engelska. Tillämpad IT präglar också de externa projekten med t.ex. TelecomCity, Soft Center, IT-Blekinge etc.

Grundutbildningen är organiserad i sex institutioner: Datavetenskap och ekonomi, tillämpad signalbehandling, humaniora, maskinteknik, fysisk planering samt telekommunikation och matematik.

Högskoleverket har efter prövning givit Högskolan i Karlskrona/Ronneby rätt att inrätta professurer i ämnena företagsekonomi, särskilt informations-teknologi, engelska, tillämpad signalbehandling, datalogi, programvaruteknik, teletrafiksystem. Ytterligare en professur, i ämnet datorsystemteknik, är beviljad men beslut om fakultetsanknytning bereds för närvarande. Högskolan har även professurer genom avtal med universitet.

Vid högskolan finns för närvarande 59 doktorander med en aktivitetsgrad på minst 10 poäng per år. Flertalet doktorander är antagna vid fakulteter i Lund, andra är inskrivna vid bl.a. Luleå tekniska universitet, Linköpings universitet, Chalmers tekniska högskola och KTH. De har som regel sin huvudhandledare vid universitetsinstitutionen och en bihandledare på högskolan. Högskolan ger ersättning för resor och en del andra kostnader i samband doktorandens vistelse vid universitetsinstitutionen.

Högskolan planerar att i ett första skede bedriva forskarutbildning inom ämnena signalbehandling, teletrafiksystem, datalogi och programvaruteknik.

Forskningsverksamheten bedrivs ofta nära eller i samarbete med företag och andra organisationer utanför högskolan. Några exempel är företagen inom Soft Center, TelecomCity och organisationer inom IT-Blekinge.

Högskolan har idag en preliminär forskningsnämnd där rektor är ordförande. Nämnden består i övrigt av två lärare och studeranderepresentanter. Högskolan planerar att omvandla forskningsnämnden till en fakultetsnämnd med rektor som ordförande (tills vidare). Dessutom skall det finnas tre lärare, en doktorand och totalt tre lärare från de tekniska fakulteterna vid Kungl. Tekniska högskolan, Linköpings universitet och Lunds universitet.

Högskolan i Växjö

Högskolan bildades i samband med högskolereformen 1977 genom en sammanslagning av universitetsfilialen till Lunds universitet och Lärarhögskolan. Filialen hade funnits sedan 1967. Som läroverksamhet har Växjö en månghundraårig historia. Högskolans utbildningsutbud har sedan bildandet varit relativt brett, med en viss dominans mot det samhällsvetenskapliga området. Kandidatexamen ges i drygt ett 30-tal ämnen.

Vid högskolan fanns det ca 5700 helårsstudenter 1997. Av dessa läste drygt 900 på fördjupningsnivåerna 41–60 poäng och 61–80 poäng.

Högskolan har magisterexamen i tolv ämnen: engelska, franska, historia, litteraturvetenskap, företagsekonomi, nationalekonomi, pedagogik, sociologi, statskunskap, matematik/tillämpad matematik, datavetenskap och tyska. Högskolan har även examensrätt för barn- och ungdomspedagoger, grundskollärare 1–7 och 4–9, gymnasielärare och högskoleingenjörer.

Under 1997 examinerades 124 magistrar vid högskolan (Högskoleverkets statistik).

Andel examinerade i grundutbildningen 1987/88–1991/92 som påbörjat forskarutbildning senast under 1995/96 var 2,3 procent (genomsnittet för högskolorna är 1,3 procent).

Andelen lärare med doktorsexamen uppgick 1997 till 33 procent (Högskoleverkets statistik).

Biblioteket vid högskolan är inrymt i nya ändamålsenliga lokaler. Läsåret 1995/96 utgjorde kostnaderna för biblioteket 2,55 procent av högskolans kostnader (motsvarande 3,98 procent av ordinarie anslag för grundutbildning och forskning). Målet för högskoleledningen är att avsätta fem procent av budget för bibliotekets verksamhet.

Grundutbildningen vid högskolan inom humaniora omfattar ämnena svenska, religionsvetenskap, tyska, nordiska språk, litteraturvetenskap, historia, franska och engelska. Inom samhällsvetenskap ges grundutbildning i ämnena kultursociologi, juridik/handelsrätt, arbetsorganisation/hälsa, transportekonomi, statistik, socialpsykologi, kulturgeografi, arbetsmarknads-teknik med personaladministration, informatik, psykologi, pedagogik, nationalekonomi, medier och kommunikation, ledarskap och organisation, företagsekonomi, sociologi och politologi.

Högskoleverket har efter prövning givit högskolan rätt att inrätta professorer i företagsekonomi, sociologi, pedagogik, engelska, franska, historia och matematik/tillämpad matematik. Högskolan har dessutom professorer genom avtal med andra lärosäten. Därutöver planeras flera professorer bl.a. inom de humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnesområdena. Dessutom avser högskolan att befordra fem lektorer till s.k. befodringsprofessorer inom samhällsvetenskap och humaniora.

Vid högskolan finns för närvarande 106 doktorander med en aktivitetsgrad på minst 10 poäng per år. Vissa av dem är adjunkter vid högskolan men en ökande andel kommer från den egna grundutbildningen, alternativt från andra lärosäten. Flera av dem medverkar i undervisningen på deltid. En del medverkar i projekt och/eller gör vissa administrativa sysslor. En del av dem har doktorandtjänst vid högskolan. Ett fåtal doktorander har doktorandtjänst vid den fakultet där de registrerade. Doktoranderna deltar i institutionernas verksamhet och medverkar i högre seminarier m.m.

Gemensamt för dessa doktorander är att de är antagna vid en fakultet vid annat lärosäte. De har som regel en huvudhandledare vid fakulteten och en bihandledare vid högskolan. Men även det omvända förekommer så att huvudhandledaren finns vid högskolan.

Högskolan planerar att bedriva forskarutbildning inom bl.a. områdena Entreprenörskap, småföretag och företagsutveckling med ämnet företags ekonomi som bas, Kulturvetenskap vari historia, pedagogik, sociologi, kulturgeografi, medie- och kommunikationsvetenskap och politologi ingår, Arbetsmarknadspolitik och migration vari ämnena sociologi, nationalekonomi och politologi ingår. Dessutom avser Högskolan att bedriva forskarutbildning i de båda professorsämnena engelska och franska, som utgör stommen i ett planerat forskningsområde kring språk och litteratur.

Forskarutbildningen kommer att vara ämnesbaserad i dessa flervetenskapliga miljöer.

Högskolan har bildat nätverk tillsammans med företag och organisationer för utbyte av kunskaper. Inom campusområdet finns även forskar- och teknikby Vidéum med ett 30-tal företag.

Den 1 mars 1997 skapade högskolan en provisorisk fakultetsnämnd. Denna hade föregåtts av andra beredande organ för utbildning och forskning vid högskolan. Den provisoriska fakultetsnämnden har ett övergripande planeringsansvar för utbildning och forskning. Den beslutar om institutionsgemensamma kvalitetsfrågor, utformar forskningspolicy, fördelar centrala forskningsresurser, handhar infrastrukturella frågor för forskning och grundutbildning, t.ex. fysisk lokalisering, bibliotek och datorfrågor. Ett regelverk för forskarutbildning har utvecklats i syfte att ge förutsättningar för forskarutbildning i ett ämne inom en flervetenskaplig miljö.

Den provisoriska fakultetsnämnden leds av en dekanus och består för närvarande av två representanter från var och en av högskolans sex institutioner. Härutöver ingår två representanter för de forskarstuderande och två studeranderepresentanter för grundutbildningen. Ledamöterna väljs av respektive valkorporation.

Två sektioner är knutna till den provisoriska fakultetsnämnden, en för humaniora/samhällsvetenskap och en för matematik/naturvetenskap/teknik. Ledamöterna i den provisoriska fakultetsnämnden är tillsvdare också ledamöter i sektionerna. Dessa utser inom sig ordförande och sekreterare och beslutar självständigt om arbetsformer, om de skall ha externa ledamöter och om urvalet av dessa. För närvarande finns externa representanter från universitet i sektionsledningen för matematik/naturvetenskap/teknik.

Vid högskolan finns fyra tjänsteförslagsnämnder, den humanistiska, den matematiska-naturvetenskapliga, den samhällsvetenskapliga och den tekniska tjänsteförslagsnämnden. Varje nämnd har en ordförande som utses inom högskolan och en vice ordförande från Lunds universitet och utsedd av fakultetsnämnden vid universitetet. Tjänsteförslagsnämnderna bereder såväl lektors- som professorsärenden. Sakkunniga, två för lektorat och tre för professurer, utses av rektor efter hörande av aktuell fakultetsnämnd vid Lunds universitet. Sökande av intresse skall alltid hålla provföreläsning samt intervjuas av nämnden.

Vid högskolan finns även en forskningsenhet, som sköter de uppgifter ett fakultetskansli normalt utför. Forskningsenheten består av en forskningsdirektör (50 procent) och en assistent (25 procent) samt viss temporär personal.

Vid sidan av de prioriteringar som görs inom provisoriska fakultetsnämnden har rektor en strategisk resurs (1998 uppgående till ca 3,5 miljoner kronor) som fördelas för att stimulera och utveckla vissa verksamheter inom högskolan.

Högskolan har under flera år bedrivit en begränsad forskarutbildning genom att ge vissa kurser (11 forskarkurser genomfördes under läsåret 1996/97) och genom att docenter vid högskolan är handledare för doktorander. Dessutom bedrivs s.k. högre seminarier. Denna forskarutbildning är formellt kopplad till något universitet eller högskola med forskarexamensrättighet.

Högskolan vill verka för en större öppenhet i forskarutbildningen lärosätena emellan och vill utnyttja olika samarbetsformer med universitet och högskolor inom och utom landet. Samarbete kan ske genom samordning av kursutbud och tillgodoräknande, vilket i stor utsträckning sker idag för de utlokaliserade forskarutbildningskurser som ges i Växjö. Ett annat sätt som övervägs för att stärka den egna kompetensen är scholarships, adjungering och tjänstgöringsutbyten med universiteten. I några fall finns utvecklade samarbeten som ibland formaliserats i avtal.

Högskolan i Örebro

Högskolan bildades år 1977 genom en sammanslagning av dåvarande universitetsfilialen till Uppsala universitet, socialhögskolan, gymnastik- och idrotthögskolan samt förskollärarseminariet. Universitetsfilialen hade funnits i Örebro sedan år 1967. Den landstingskommunala vårdhögskolan inordnades i högskolans verksamhet år 1995. Högskolan har ett brett utbildningsutbud med tyngdpunkt på samhällsvetenskap. Kandidatexamen ges i drygt ett 30-tal ämnen.

Vid högskolan fanns 1997 6675 helårsstudenter. På fördjupningsnivåerna 41–60 poäng och 61–80 poäng läste tillsammans 775 helårsstudenter. Högskolan i Örebro har magisterexamen i 15 ämnen: engelska, historia, litteraturvetenskap, företagsekonomi, nationalekonomi, pedagogik, psykologi, socialt arbete, sociologi, statistik, statskunskap, elektronik, medie- och kommunikationsvetenskap, kulturgeografi och nysvenska. Högskolan har även examensrätt för arbetsterapeut, barnmorska, barn- och ungdomspedagogik, grundskollärare 1–7 och 4–9, gymnasielärare, högskoleingenjör, idrottslärare, musiklärare, sjuksköterska, social omsorg, socionomer, specialpedagoger och tandhygienister.

Under 1997 examinerades 51 magistrar vid Högskolan i Örebro (Högskoleverkets statistik).

Andelen lärare med doktorsexamen uppgick 1997 till 26 procent (Högskoleverkets statistik. Anm. Från 1995/96 ingår även vårdutbildningarna i statistiken för Högskolan i Örebro).

Andel examinerade från grundutbildningen 1987/88–1991/92 som påbörjat forskarutbildning senast under 1995/96 var 1,4 procent (genomsnittet för högskolorna är 1,3 procent).

Biblioteket i Örebro är inrymt i nya ändamålsenliga lokaler. Läsåret 1995/96 utgjorde bibliotekskostnaden 2,61 procent av högskolans budget. Högskoleledningens mål är att kunna avsätta fem procent av budgeten till biblioteket. Under 1997 användes 4,5 procent av högskolans totala resurser till verksamheten vid biblioteket.

Högskolan ger grundutbildning inom fem områden: humaniora, samhällsvetenskap, naturvetenskap, teknik och vård. Tyngdpunkten ligger på humaniora och samhällsvetenskap.

Högskolan är organiserad i nio flerämnesinstitutioner med ett stort antal ämnen. Institutionerna är följande: humaniora, samhällsvetenskap, ekonomi/statistik/ADB, pedagogik, idrott och hälsa, musikhögreutbildning, teknik och naturvetenskap, vårdvetenskap och omsorg samt restaurang- och måltidskunskap.

Grundutbildningen vid högskolan omfattar bl.a. följande huvudämnen på kandidat- och magisternivå. Inom Institutionen för humaniora finns ämnena engelska, franska, historia, medie- och kommunikationsvetenskap, litteraturvetenskap, nysvenska, svenska som andra språk och tyska. Inom Institutionen för samhällsvetenskap finns ämnena geografi, hälso- och sjukvårdsadministration, kulturgeografi, psykologi, rättsvetenskap, samhällskunskap, socialt arbete, sociologi samt statskunskap. Inom Institutionen för ekonomi/statistik/ADB finns ämnena företagsekonomi, informationsbehandling/ADB, nationalekonomi samt statistik. Inom Institutionen för pedagogik finns ämnet pedagogik. Inom Institutionen för musikhögreutbildning finns ämnet musikpedagogik.

Efter prövning av Högskoleverket har högskolan givits rätt att inrätta professurer i ämnena företagsekonomi, nationalekonomi, statistik, statskunskap, sociologi, psykologi, pedagogik, historia, litteraturvetenskap, medie- och kommunikationsvetenskap och omvårdnadsforskning. Dessutom har högskolan flera professurer genom avtal med Uppsala universitet. Högskolan planerar inrättande av flera professurer bl.a. inom områdena humaniora och samhällsvetenskap.

Högskolan har idag cirka 112 doktorander med en aktivitetsgrad på minst 10 poäng per år. Dessa är spridda över mer än 30 ämnen och är inskrivna vid fakulteter på de olika universitetsorterna. De har antingen en huvud-

handledare vid universitetsinstitutionen och en bihandledare vid Högskolan eller huvudhandledare vid Högskolan. Många är knutna till universiteten i Uppsala, Göteborg och Linköping. Högskolan ger idag ett trettio-tal forskarutbildningskurser, formellt och ibland också reellt i samarbete med olika fakulteter. I historia ges två fempoängskurser, i media- och kommunikationsvetenskap en och i vetenskapsteori en. Inom ämnet statsvetenskap ges sju olika kurser på 5 respektive 10 poäng. I psykologi ges två kurser, i socialt arbete en kurs, i sociologi ges två kurser, i företagsekonomi en kurs, i statistik två kurser, i pedagogik fyra kurser, i teknik och naturvetenskap ges en kurs, inom forum för humanvetenskaplig forskning ges tre kurser, inom arbetsvetenskapligt forum ges en kurs, inom kvinnovetenskapligt forum ges en kurs liksom inom centrum för stadsmiljöforskning. Forskarutbildningen sker i respektive ämne, men ofta i nära samverkan med någon av Högskolans flervetenskapliga forskargrupper.

Forskning och forskarutbildning vid högskolan är ämnesbaserad. Ämnena är organiserade i flerämnesinstitutioner, men samverkar ofta i olika flervetenskapliga forskargrupper som inte sällan överskrider institutionsgränserna.

Vid högskolan finns sedan många år ett samarbete med organisationer och företag i regionen. Bland annat har en stiftelse bildats för småföretagsforskning i syfte att bland annat stödja utbytet mellan företagare och forskare vid Högskolan.

En kollegialt vald forskningsnämnd med inslag av externa ledamöter från Uppsala universitet och Örebro läns landstings forskningskommitté har under många år haft det övergripande ansvaret för att initiera och stödja forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid Högskolan. I januari 1997 övertogs dessa uppgifter av en brett sammansatt universitetsgrupp.

Denna ersattes 1 juli 1997 av den provisoriska fakultetsnämnden. Fakultetsnämndens ansvarsområde är forskning och forskarutbildning och är gemensam för hela högskolan. Den provisoriska fakultetsnämnden består av en dekanus och en prodekanus, fem vetenskapligt kompetenta ledamöter ur den egna lärarkåren, två externa vetenskapligt kompetenta ledamöter, den ena från regionsjukhuset och den andra från industrin, en doktorand och en student.

Ledamöterna i fakultetsnämnden är valda av Högskolans fakultet, dvs. samtliga disputerade lärare. De externa ledamöterna utses av rektor efter förslag från fakulteten. En diskussion pågår om Högskolan skall ha två, eventuellt tre fakultetsnämnder, i framtiden. Dessa skall i så fall omfatta ämnesområdena humaniora/samhällsvetenskap/juridik, naturvetenskap och teknik samt eventuellt en fakultet inom området hälso- och sjukvård. Fakultetsnämnderna skulle svara för både grundutbildning, forskning och forskarutbildning.

I april 1998 inrättades en ny (provisorisk) fakultetsnämnd för naturvetenskap och teknik med sammansättning som ovan. Den tidigare gemensamma nämnden har därmed övergått till att ansvara enbart för det humanistiska-samhällsvetenskapliga området jämte omvårdnadsforskning.

Till den provisoriska fakultetsnämnden är tre tjänsteförslagsnämnder knutna. En för humaniora/samhällsvetenskap/juridik, en för teknik och naturvetenskap och en för medicin. Dessa nämnder bereder såväl professors- som lektorsärenden. Sakkunniga utses efter beredning. För professorer inhämtas förslag från övriga fakulteter i landet. För lektorer tillämpas en något enklare procedur med förslag från någon annan fakultet.

Bedömning av de sökande högskolorna

Nedan redovisar bedömningsgruppen, med de för varje ärende förordnade experterna, sin bedömning av de sökande lärosätena.

Högskolan i Karlskrona/Ronneby

Vid Högskolan i Karlskrona/Ronneby finns ett antal starka forskargrupper inom områdena datavetenskap, datateknik, telekommunikation och signalbehandling. Inom dessa finns tio professorer. Dock är flertalet av dessa ej tillsatta. Däremot finns flera docentkomptenta lärare/forskare. Grupperna publicerar i välrenommerade internationella tidskrifter och har omfattande internationella kontakter genom olika nätverk och konferensdeltagande. Verksamheten, som har betydande externt och internt ekonomiskt stöd, har erhållit positiva omdömen vid bl.a. internationella utvärderingar. Forskningsverksamheten vid högskolan kännetecknas av en omfattande samverkan med det omgivande näringslivet och samhället.

Sammantaget finns inom det informationstekniska området det vetenskapliga djup och den personella kompetensbredd som erfordras för att bilda kollegiala organ som kan ansvara för forskarutbildningen.

Förutom ovannämnda områden bedrivs vid högskolan forskning framförallt inom ämnesområdena maskinteknik och fysisk planering. Verksamheten vid dessa relativt disparata forskningsområden är ännu av begränsad omfattning och de företräds heller inte av någon professor.

Högskolan i Växjö

De organisatoriska förutsättningarna med en provisoriskt inrättad fakultetsnämnd är goda och professorsprogrammet är målmedvetet utformat. Högskolans ambition att ytterligare förstärka sin internationella profil är också lovande ur forskarutbildningens synvinkel. Forskarutbildningen kommer att vara ämnesbaserad. Ambitionen är att den skall bedrivas i samarbete med närliggande ämnen så att flervetenskapliga miljöer kan skapas.

Högskolan i Växjö har sammantaget en inte obetydlig styrka inom det samhällsvetenskapliga området. Den vetenskapliga kompetens som föreligger idag varierar emellertid påtagligt mellan ämnena, liksom också de olika disciplinernas förmåga att bedriva utbildning på de högre grundutbildningsnivåerna och på forskarutbildningsnivå. Ett befogat krav för att erhålla rätt att utfärda doktorsexamen är ett ämnes förmåga att självständigt ansvara för forskarutbildningen, för att därmed garantera oberoende och långsiktighet. En en-professorsbesättning och en kompetensmässig relativt bräcklig ”mellan-nivå” med få docentkompetenta lektorer, i kombination med ett omfattande åtagande på nivåerna 41–60 och 61–80 poäng, skapar inte acceptabla förutsättningar för en framgångsrik forskarutbildning inom moderna samhällsvetenskapliga ämnen, som förutsätter ett varierat kursutbud och rimligt bred handledarkompetens.

Det är uppenbart att forskarutbildningen i för närvarande inte kan starta över hela eller stora delar av det samhällsvetenskapliga fältet, utan bör etableras selektivt med hänsyn tagen till de olika ämnenas varierande kompetens och åtagande. Inom vissa forskningsfält bedrivs forskning av god kvalitet, t.ex. på området internationell migration och på arbetsmarknadsområdet. Ett forskarutbildningsprogram som är ämnesbaserat, – det gäller det i universitetsbedömningen nämnda exemplet nationalekonomi (migration) – kräver emellertid en betydligt bredare forskarutbildningskompetens,

även om problemet i viss utsträckning reduceras genom det samarbete som förekommer med andra ämnen.

I ämnena sociologi och företagsekonomi erbjuder högskolan idag, under förutsättning att fortsatt samarbete med universiteten kan organiseras under en relativt lång övergångsperiod, en kompetens som motiverar rätt att utfärda doktorsexamen. Under förutsättning att påräknade resurstillskott används för fortsatt utbyggnad av det samhällsvetenskapliga ämnesområdet och professorsprogrammet fullföljs bör i nästa steg högskolan få en generell rätt att bedriva forskarutbildning och utfärda doktorsexamen inom hela detta område. Därmed skulle, enligt bedömningsgruppens mening, högskolan uppfylla kraven för universitetsstatus.

Högskolan i Växjö har inrättade och tillträdde professorer i tre humanistiska ämnen, nämligen engelska, franska och historia. Dessa ämnen har även andra forskarutbildade medarbetare med i de flesta fall docentkompetens. Alla har en livaktig seminarieverksamhet, aktiva forskarstuderande knutna till andra lärosäten och en omfattande publiceringsverksamhet.

Enligt uppgift har Högskolan i Växjö professorskompetenta medarbetare i ett antal andra ämnen, bl.a. i nordiska språk och tyska. Det är dock svårt att på basis av sådan information bilda sig en uppfattning om den faktiska kompetensen hos vederbörande och likaså om huruvida den verksamhet som bedrivs har en sådan kvalitativ och kvantitativ omfattning att det redan på denna grund skulle vara motiverat att medge rätt till att bedriva forskarutbildning. Vi föregriper med andra ord inte den kommande prövningen av befordringsprofessorer.

Två alternativa förslag kan ges beträffande språkämnen inklusive litteraturvetenskap, för vilket en professor är planerad att inrättas. Det ena alternativet är att föreslå rätt att bedriva forskarutbildning enbart inom de ämnen som har professorer på plats, i detta fall engelska och franska och att låta övriga ämnen stå på tillväxt till dess kvaliteten är säkrad. Det andra alternativet är att betrakta de befintliga professorerna i två av språken som en resurs för kvalitetssäkring av de övriga ämnena inom denna grupp, och att därmed ge hela ämnesgruppen rätt att bedriva forskarutbildning.

Rätt till forskarutbildning kan definitivt tillstyrkas i de fall där forskningsledare finns tillsatta och där verksamheten i övrigt håller en sådan standard

att det med säkerhet kan fastställas att utbildningen kommer att bedrivas med tillräckligt god kvalitet. De ämnen som i för närvarande motsvarar dessa krav är således engelska, franska och historia. I enlighet med det andra alternativet ovan anser bedömningsgruppen att sådan rätt bör ges till hela den ifrågasvarande ämnesgruppen, således även till övriga språkämnen jämte litteraturvetenskap.

Högskolan i Örebro

Högskolan i Örebro har sammanlagt en betydande styrka inom det samhällsvetenskapliga området, även om den vetenskapliga kapaciteten varierar mellan ämnena. Det finns ett ambitiöst professorsprogram, som ursprungligen tillkom genom ett avtal med Uppsala universitet. Sju av professurerna i programmet besattes 1995. Efter en kvalitetsgranskning av Högskoleverkets bedömningsgrupp för inrättande av professurer fick högskolan rätt att inrätta tio professurer. Ett viktigt skäl till detta vara det betydande antalet studenter som läste på grundutbildningens fördjupningsnivåer.

Totalt finns femton professurer inrättade. Fem av dessa är besatta, varav tre i samhällsvetenskapliga ämnen. Tre andra professorstjänster har varit besatta, men tjänsteinnehavarna har övergått till professorstjänster på annat håll. Högskolans ledning har förhoppningar om att inom ett år ha tillsatt tolv professurer inom vetenskapsområdet. Högskolan i Örebro har magisterexamensrätt i inte mindre än femton ämnen. Detta omfattande engagemang ställer stora krav på insatser från docentkompetenta lektorer och professorer och begränsar därigenom handledningspotentialen på forskarutbildningsnivån.

De olika disciplinerna är organiserade i flersämnesinstitutioner, vilket underlättar forskningssamverkan och etablerandet av forskarutbildningsprogram över ämnesgränserna. Ett trettiotal forskarutbildningskurser har genomförts under det senaste läsåret, ett program som illustrerar den strategi för samverkan som således dels finns mellan ämnena dels existerar med andra universitet och högskolor. En provisoriskt inrättad fakultetsnämnd ansvarar för forskningen och forskarutbildningen vid högskolan.

Med hänsyn tagen till ämnenas kompetens och åtaganden och i avvaktan på att professorsprogrammet konsolideras så att forskarutbildningens långsiktighet och oberoende kan garanteras bör en rätt att utfärda doktorsexamen

i för närvarande begränsas till ämnesdisciplinerna psykologi och statsvetenskap. En grundförutsättning är att ett fortsatt samarbete med universiteten kan kvarstå under en relativt lång övergångsperiod för dessa ämnen. Under förutsättning att påräknade resurstillskott används för att förstärka det samhällsvetenskapliga ämnesområdet och professursprogrammet fullföljs bör i ett nästa steg högskolan kunna få generell rätt att bedriva forskarutbildning och utfärda doktorsexamen inom hela detta område. Därmed skulle, enligt bedömningsgruppens mening, högskolan uppfylla kraven för universitetsstatus.

Humaniora vid Högskolan i Örebro har sedan professorsprövningen genomfördes genomgått en mycket tydlig positiv utveckling, i synnerhet vad gäller språkämnen, som tillförts en resursförstärkning och därigenom kunnat höja sin vetenskapliga kompetens. Dock var de främmande språkens kvalitetsnivå låg i utgångsläget och den nuvarande nivån har ännu inte nått därhän att de som ämnesgrupp bör ges rätt att bedriva forskarutbildning. Innan detta kan ske bör åtminstone ett par av ämnena ha professorer på plats och övriga ha docentkompetent personal.

Ett språkämne på stark tillväxt är nordiska språk/nusvenska, som har en biträdande professor, ett antal doktorander knutna till Uppsala universitet och ett forskarseminarium. Forskarkurser ges i samverkan med Uppsala och ämnet har en egen skriftserie. Sammantaget innebär detta att ämnet är på väg att utveckla en forskningsmiljö i vilken forskarutbildning på någon sikt blir möjlig att bedriva.

Två andra humanistiska ämnen, nämligen historia och litteraturvetenskap, har en sådan livaktig och kvalitativt högstående vetenskaplig verksamhet att de bör få bedriva forskarutbildning i egen regi. Båda har tillsatta professorer och dessutom andra forskare knutna till sig. Båda har ett antal aktiva forskarstuderande knutna till andra lärosäten.

Sammanfattningsvis finner bedömningsgruppen således att historia och litteraturvetenskap bör ges rätt att bedriva forskarutbildning. För övriga humanistiska ämnen bör denna rätt inte ges förrän kvaliteten på deras vetenskapliga verksamhet har säkrats genom tillsättning av högre forskartjänster och uppnående av docentkompetens hos ett antal av de anställda lektorerna.

Bedömningsgruppens ställningstagande

Högskolorna i Växjö och Örebro bedömdes i samband med universitetsprovningen under våren 1998 (Högskoleverkets rapportserie 1998:11 R). Bedömningsgruppen för universitet fann att Högskolan i Växjö främst hade sin styrka inom samhällsvetenskap och humaniora. Det var där strävan efter att skapa en universitetsmiljö med hög vetenskaplig kompetens kommit längst. För Högskolan i Örebro fann bedömningsgruppen att högskolan ”fyllde kraven för att självständigt bedriva forskarutbildning inom betydande delar av samhällsvetenskap och humaniora” (s 73).

Det bör understrykas att bedömningsgruppen för universitet med formuleringen ”samhällsvetenskap och humaniora” just avsåg dessa områden och inte vetenskapsområdet humaniora-samhällsvetenskap. Det var alltså en betydligt snävare krets av ämnen som åsyftades än det vida område som det av riksdagen definierade vetenskapsområdet inkluderar.

I enlighet med detta föreslår bedömningsgruppen följande:

att ansökningarna från högskolorna i Karlskrona/Ronneby, Växjö och Örebro om att få tekniskt respektive humanistiskt-samhällsvetenskapligt vetenskapsområde avslås,

att Högskoleverket tar initiativ till ändring av högskolelagen enligt vad ovan anförts

samt, om och när detta således blir formellt möjligt, beslutar

att Högskolan i Karlskrona/Ronneby ges rätt att bedriva forskarutbildning och utfärda doktorsexamina inom det informationstekniska området innefattande bl.a. ämnena datavetenskap, datateknik och telekommunikation inkluderande signalbehandling,

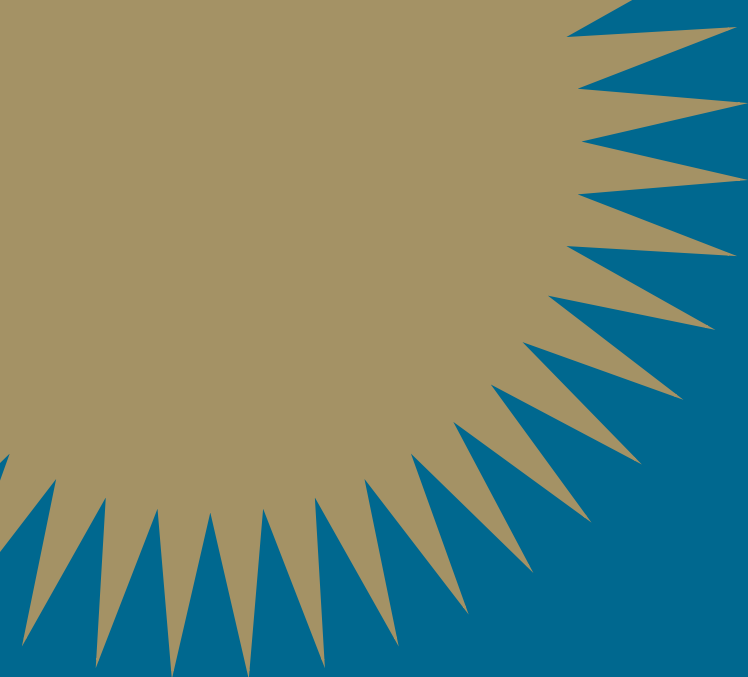
att Högskolan i Växjö ges rätt att bedriva forskarutbildning och utfärda doktorsexamen inom ämnena sociologi, företagsekonomi och historia samt inom ämnesgruppen moderna språk jämte litteraturvetenskap,

att Högskolan i Örebro ges rätt att bedriva forskarutbildning och utfärda doktorsexamina inom ämnena psykologi, statsvetenskap, historia och litteraturvetenskap.

Högskoleverkets rapportserie

- Granskning och bedömning av kvalitetsarbete vid universitet och högskolor
Bilagor:
• Bilaga 1: Vägledning för lärosäten vid bedömning av kvalitetsarbete
• Bilaga 2: Handledning för bedömare av kvalitetsarbete vid universitet och högskolor
Högskoleverkets rapportserie 1995:1 R
- Grundskollärautbildningen 1995
Högskoleverkets rapportserie 1996:1 R
- Examensrättsprövning – Utbildning i biodynamisk odling
Högskoleverkets rapportserie 1996:2 R
- Tillsynsrapport – Avgiftsfri utbildning
Högskoleverkets rapportserie 1996:3 R
- Examensrättsprövning – Konstnärlig kandidat- och magisterexamen
Högskoleverkets rapportserie 1996:4 R
- Examensrättsprövning – Kyrkomusikalisk utbildning vid Skändalsinstitutet
Högskoleverkets rapportserie 1996:5 R
- Kvalitetsarbete vid universitet och högskolor
Högskoleverkets rapportserie 1996:6 R
- Vårdutbildningar i högskolan – En utvärdering
Högskoleverkets rapportserie 1996:7 R
- Årsrapport för universitet och högskolor 1994/95
Högskoleverkets rapportserie 1996:8 R
- Forskarutbildningen inom det språkvetenskapliga området – En utvärdering
Högskoleverkets rapportserie 1996:9 R
- The National Quality Audit of Higher Education in Sweden
Högskoleverkets rapportserie 1996:10 R
- Avgiftsbelagd utbildning i privat regi – En utredning
Högskoleverkets rapportserie 1996:11 R
- Kriterier för benämningen universitet – En utredning
Högskoleverkets rapportserie 1996:12 R
- Kvinnor och män i högskolan. Från gymnasium till forskarutbildning
Högskoleverkets rapportserie 1996:13 R
- Swedish Universities & University Colleges 1994/95 – Short Version of Annual Report
Högskoleverkets rapportserie 1996:14 R
- Examensrättsprövning – Teologisk utbildning vid frikyrkliga seminarier och vid Umeå universitet
Högskoleverkets rapportserie 1996:15 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Borås
Högskoleverkets rapportserie 1996:16 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Uppsala universitet
Högskoleverkets rapportserie 1996:17 R
- Examensrättsprövning – Uppföljning av teologisk utbildning
Högskoleverkets rapportserie 1996:18 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Jönköping
Högskoleverkets rapportserie 1996:19 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Karlstad
Högskoleverkets rapportserie 1996:20 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Lärarhögskolan i Stockholm
Högskoleverkets rapportserie 1996:21 R
- Högskoleprovet – Genom elva forskares ögon
Högskoleverkets rapportserie 1996:22 R
- Högskola på Gotland
Högskoleverkets rapportserie 1996:23 R
- Rätt att inrätta professorer – Högskoleverkets prövning av Högskolan i Kalmar, Karlstad, Växjö, Örebro samt Mitthögskolan och Mälardalens högskola
Högskoleverkets rapportserie 1996:24 R
- Årsrapport för universitet & högskolor 1994/95 – Kortversion
Högskoleverkets rapportserie 1996:25 R
- Förslag till meritvärdering till urval på betyg – Högskoleverkets förslag till meritvärdering av nya och gamla gymnasiebetyg m.m.
Högskoleverkets rapportserie 1996:26 R
- Redovisning vid universitet och högskolor – Rapport till regeringen
Högskoleverkets rapportserie 1996:27 R
- Quality Audit of Uppsala University
Högskoleverkets rapportserie 1996:28 R
- Tillsynsrapport – Färförande med inaktiva doktorander
Högskoleverkets rapportserie 1996:29 R
- Examensrättsprövning – Prövning av medieutbildningen vid Mediehögskolan i Uppsala
Högskoleverkets rapportserie 1996:30 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbete vid fem lärosäten
Högskoleverkets rapportserie 1997:1 R
- Högskoleutbildningar inom vård och omsorg – En utredning
Högskoleverkets rapportserie 1997:2 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan Kristianstad
Högskoleverkets rapportserie 1997:3 R
- Examensrättsprövning – Lärarutbildning vid högskolorna i Borås och Halmstad
Högskoleverkets rapportserie 1997:4 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Örebro
Högskoleverkets rapportserie 1997:5 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan Dalarna
Högskoleverkets rapportserie 1997:6 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Operahögskolan i Stockholm
Högskoleverkets rapportserie 1997:7 R
- Kvalitet och förändring
Högskoleverkets rapportserie 1997:8 R
- Rekruteringsmål för kvinnliga professorer – ett regeringsuppdrag
Högskoleverkets rapportserie 1997:9 R
- Examensrättsprövning – Utbildning vid Södertörns högskola
Högskoleverkets rapportserie 1997:10 R
- Examensrättsprövning – Grundskollärarexamen vid Högskolan i Falun/Borlänge, Högskolan i Jönköping och Högskolan i Kristianstad
Högskoleverkets rapportserie 1997:11 R
- Examensrättsprövning – Utbildning vid Företagsekonomiska Institutet, Stockholms Musikpedagogiska Institutet och Högskolan i Gävle/Sandviken
Högskoleverkets rapportserie 1997:12 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Karlskrona/Ronneby
Högskoleverkets rapportserie 1997:13 R
- Examensrättsprövning – Utbildning i pedagogiskt drama vid tre folkhögskolor
Högskoleverkets rapportserie 1997:14 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Gävle/Sandviken
Högskoleverkets rapportserie 1997:15 R
- Poänggivande uppdragsutbildning i högskolan
Högskoleverkets rapportserie 1997:16 R
- Årsrapport för universitet & högskolor 1995/96
Högskoleverkets rapportserie 1997:17 R
- Swedish Universities & University Colleges 1995/96 – Short Version of Annual Report
Högskoleverkets rapportserie 1997:18 R
- Årsrapport för universitet och högskolor 1995/96 – Kortversion
Högskoleverkets rapportserie 1997:19 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Mälardalens högskola
Högskoleverkets rapportserie 1997:20 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Danshögskolan
Högskoleverkets rapportserie 1997:21 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Kungliga Musikhögskolan
Högskoleverkets rapportserie 1997:22 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Lunds universitet
Högskoleverkets rapportserie 1997:23 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Halmstad
Högskoleverkets rapportserie 1997:24 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Kalmar
Högskoleverkets rapportserie 1997:25 R
- Kandidat- och magisterexamen vid Kungliga Musikhögskolan – Examensrättsprövning
Högskoleverkets rapportserie 1997:26 R
- Uppföljning av resurstillemningsystemet för grundläggande högskoleutbildning – ett regeringsuppdrag
Högskoleverkets rapportserie 1997:27 R
- Bilateralt forskningsamarbete med Östeuropa – ett regeringsuppdrag
Högskoleverkets rapportserie 1997:28 R
- Läkarutbildningen i Sverige – hur bra är den?
Bilagor:
• Självärderingar och extern bedömning
• Vad säger studenterna om läkarutbildningen?
• Vad säger AT-läkare, handledare och examinatorer om läkarutbildningen?
Högskoleverkets rapportserie 1997:29 R
- Apotekarutbildningen vid ytterligare en högskola? – Ett regeringsuppdrag
Högskoleverkets rapportserie 1997:30 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Mitthögskolan
Högskoleverkets rapportserie 1997:31 R
- Gymnasieäldreexamen vid Högskolan Dalarna, Luleå tekniska universitet och Mitthögskolan – Examensrättsprövning
Högskoleverkets rapportserie 1997:32 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbete vid universitet och högskolor
Bilagor:
• Vägledning för lärosäten vid bedömning av kvalitetsarbete
• Handledning för bedömare av kvalitetsarbete vid universitet och högskolor
Högskoleverkets rapportserie 1997:33 R
- Konstnärlig högskoleexamen i konst och design vid fem hantverkskolor – Examensrättsprövning
Högskoleverkets rapportserie 1997:34 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Kungliga Konsthögskolan
Högskoleverkets rapportserie 1997:35 R
- Examensmål för lärarexamina
Högskoleverkets rapportserie 1997:36 R
- Rätt att inrätta professorer – Högskoleverkets prövning av Högskolan i Halmstad, Högskolan i Karlskrona/Ronneby, Högskolan i Örebro, Idrottshögskolan samt Mitthögskolan
Högskoleverkets rapportserie 1997:37 R

- Magisterexamensprövning vid elva högskolor
– Examensrättsprövning
Högskoleverkets rapportserie 1997:38 R
- Examinationen i högskolan – Slutrapport från
Högskoleverkets examinationsprojekt
Högskoleverkets rapportserie 1997:39 R
- Tillväxt och växtvärk – Uppföljning av magisterexamens-
rätt på medelstora högskolor
Högskoleverkets rapportserie 1997:40 R
- Kvalitetsarbete – ett sätt att förbättra verksamhetens
kvalitet vid universitet och högskolor. Halvtidsrapport för
granskningen av kvalitetsarbetet vid universitet och
högskolor
Högskoleverkets rapportserie 1997:41 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Kungl.
Tekniska högskolan
Högskoleverkets rapportserie 1997:42 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid
Stockholms universitet
Högskoleverkets rapportserie 1997:43 R
- Kvinnor och män i högskolan – från gymnasium till
forskarutbildning
1986/87–1995/96
Högskoleverkets rapportserie 1997:44 R
- Magisterexamen söker identitet
Högskoleverkets rapportserie 1997:45 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid
Högskolan i Skövde
Högskoleverkets rapportserie 1997:46 R
- Hur står det till med kvaliteten i högskolan?
Högskoleverkets rapportserie 1998:1 R
- De första 20 åren – utvecklingen vid de mindre och
medelstora högskolorna sedan 1977
Högskoleverkets rapportserie 1998:2 R
- Quality Audit of Mid-Sweden University College
Högskoleverkets rapportserie 1998:3 R
- Särskilda utbildningsåtgärder – vad blev det av dem?
En uppföljningsstudie av vissa särskilda utbildnings-
åtgärder inom högskolan som finansierats med
arbetsmarknadspolitiska medel, enligt regeringens
uppdrag.
Högskoleverkets rapportserie 1998:4 R
- "En utmärkt möjlighet att byta karriär"
NT-SVUX-satsningen – vad blev det av den?
Högskoleverkets rapportserie 1998:5 R
- "Bara jag får chansen att få visa vad jag kan"
Satsningen på aspirantutbildningen – vad blev det av
den?
Högskoleverkets rapportserie 1998:6 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid
Karolinska Institutet
Högskoleverkets rapportserie 1998:7 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid
Högskolan i Trollhättan/Uddevalla
Högskoleverkets rapportserie 1998:8 R
- Magister- och kandidatexamen i huvudämnen inom vård
och omsorg
Högskoleverkets rapportserie 1998:9 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid
Konstfack
Högskoleverkets rapportserie 1998:10 R
- Högskola i dynamisk utveckling – fyra högskolors
förutsättningar att bli universitet
Högskoleverkets rapportserie 1998:11 R
- Kan kiropraktor- och naprapatutbildningar inordnas i
den statliga högskolan? En utredning
Högskoleverkets rapportserie 1998:12 R
- Women and men in higher education – from upper
secondary to postgraduate training 1986/87–1995/96
Högskoleverkets rapportserie 1998:13 R
- Diakonivetenskap vid Ersta Skändal högskola –
Examensrättsprövning
Högskoleverkets rapportserie 1998:14 R
- Värdering & erkännande av utländsk högskoleutbildning,
principer och metodik
Högskoleverkets rapportserie 1998:15 R
- Utbildning och forskning för strategisk internationelle-
ring. Redovisning av ett regeringsuppdrag
Högskoleverkets rapportserie 1998:16 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid SLU
Högskoleverkets rapportserie 1998:17 R
- Sjöbefälsutbildningar i högskolan – En utvärdering
Högskoleverkets rapportserie 1998:18 R
- Sjöbefälsutbildning vid Comet AB – Examensrätts-
prövning
Högskoleverkets rapportserie 1998:19 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid
Chalmers tekniska högskola
Högskoleverkets rapportserie 1998:20 R
- Forsatt granskning och bedömning av kvalitetsarbetet
vid universitet och högskolor – Utgångspunkter samt
angrepps- och tillvägagångssätt för Högskoleverkets
bedömningsarbete
Högskoleverkets rapportserie 1998:21 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid
Teaterhögskolan i Stockholm
Högskoleverkets rapportserie 1998:22 R
- Årsrapport för universitet & högskolor 1997
Högskoleverkets rapportserie 1998:23 R
- Swedish Universities & University Colleges 1997 –
Short Version of Annual Report
Högskoleverkets rapportserie 1998:24 R
- Årsrapport för universitet och högskolor 1997 –
Kortversion
Högskoleverkets rapportserie 1998:25 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid
Göteborgs universitet
Högskoleverkets rapportserie 1998:26 R

Rapporter i Högskoleverkets rapportserie
speglar Högskoleverkets officiella inställning.

Högskoleverkets rapportserie 1998:27 R
ISSN 1400-948X
ISRN HSV-R--98/27--SE

Högskoleverket är en central myndighet för frågor som rör universitet och högskolor. Verket arbetar med kvalitetsbedömningar, uppföljningar, utveckling av högre utbildning, utredningar, tillsyn, internationella frågor och studieinformation. Dessutom ansvarar verket för samordningen av det svenska universitetsdatornätet SUNET.

HÖGSKOLEVERKET
National Agency for Higher Education